

UNIVERZITA KARLOVA v PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra primární pedagogiky

DOMÁCÍ PŘÍPRAVA ŽÁKŮ NA 1. STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jana Kropáčková, PhD.

Autor diplomové práce: Daniela Urfusová

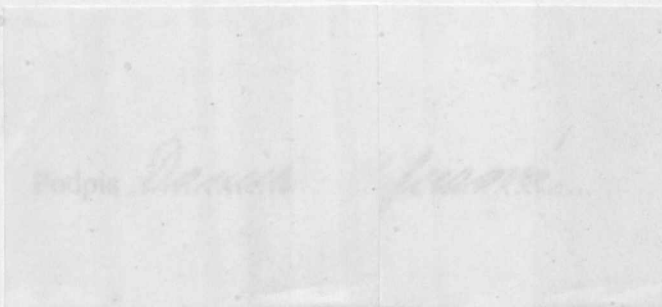
Studijní obor: učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Forma studia: prezenční

Diplomová práce dokončena: březen 2006

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

V Praze dne 28.4.2006

Domáci príprava žáků na 1. stupni základní školy

Abstrakt

Diplomová práce je zaměřena na domácí přípravu žáků na 1. stupni základní školy. Zabývá se příčinnými vztahy a charakterizuje otázky školní učeb. a souvislosti s domácí přípravou žáků. Podrobnost je věnována především rozborem učeb. a učeb. Zastřešuje se na vhodné prostředí pro domácí přípravu, problémy s domácími úkoly, motivací pro vypracování domácích úkolů a pomocí rodičů dětí s domácí přípravou. Podrobně rozlišuje druhy, formy a frekvenci domácího učení. Zpracovává návrhy gamifikovaných postupů, rodičů i dětí na zjednodušení domácích úkolů.

Clíčová slova

příčinné vztahy, učeb. prostředí školního učeb., domácí příprava, domácí učeb., učeb., vhodné domácí prostředí, motivace, pomoc rodičů s domácí přípravou

Děkuji touto cestou PhDr. Janě Kropáčkové, PhD. za obětavé vedení mé diplomové práce a za udílení odborných rad při jejím vypracování. Děkuji Mgr. Janě Skýbové za pomoc při organizaci výzkumného šetření.

Domácí příprava žáků na 1. stupni základní školy

Anotace

Diplomová práce je zaměřena na domácí přípravu žáků na 1. stupni základní školy. Zabývá se primárním vzděláváním a charakterizuje mladší školní věk v souvislosti s domácí přípravou žáků. Pozornost je věnována především domácím úkolům a učení. Zaměřuje se na vhodné prostředí pro domácí přípravu, problémy s domácími úkoly, motivaci pro vypracovávání domácích úkolů a pomoc rodičů dětem s domácí přípravou. Podrobně rozebírá druhy, formy a frekvenci domácích úkolů. Zjišťuje názory primárních pedagogů, rodičů i dětí na zadávání domácích úkolů.

Klíčová slova

primární vzdělávání, dítě mladšího školního věku, domácí příprava, domácí úkol, učení, vhodné domácí prostředí, motivace, pomoc rodičů s domácí přípravou

Home preparation of pupils at primary school

Annotation

The diploma work focuses on home preparation of pupils at primary school. It deals with primary education and characterises the junior school age in connection with home preparation of pupils. The attention is above all given to homework and home learning. It concentrates on appropriate environment for home preparation, problems with homework, motivation for doing homework and assistance provided by parents with the home preparation of their children.

It analyses kinds, forms and frequency of homework in detail. It investigates opinions of the educationalists at primary schools, parents and children on assigning homework.

Key-words

primary education, junior school age child, home preparation homework, learning, appropriate home environment, motivation, assistance provided by parents with home preparation

OBSAH

Úvod.....	9
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1. Primární vzdělávání.....	11
1.1 Vymezení pojmu primární vzdělávání	11
1.2 Cíle primárního vzdělávání.....	11
1.3 Rámcový vzdělávací program.....	12
2. Mladší školní věk	13
2.1 Tělesný vývoj.....	13
2.2 Vývoj poznávacích procesů.....	14
2.3 Vývoj citů.....	16
3. Domácí příprava na prvním stupni základní školy.....	17
3.1 Domácí úkoly.....	17
3.1.1 Druhy domácích úkolů.....	19
3.1.2 Formy domácích úkolů.....	21
3.1.3 Domácí úkoly v jednotlivých vyučovacích předmětech.....	21
3.1.4 Frekvence domácích úkolů	23
3.1.5 Doba vypracovávání domácích úkolů.....	24
3.2 Zadávání domácích úkolů.....	24
3.3 Netradiční zadávání domácích úkolů.....	27
3.4 Motivace pro domácí přípravu.....	28
3.5 Podmínky pro domácí přípravu.....	30
3.5.1 Vhodné prostředí pro domácí přípravu.....	30
3.5.2 Vhodná doba pro vypracovávání domácích úkolů.....	31
3.6 Problémy s domácími úkoly.....	32
3.7 Pomoc rodičů dětem s domácí přípravou.....	38
3.7.1 Kdy dítěti pomáhat s domácí přípravou.....	39
3.7.2 Jak dětem pomáhat s domácí přípravou.....	39
3.8 Jak si rozvrhnout čas pro učení a učit se efektivně.....	41
4. Shrnutí.....	43

II.	PRAKTICKÁ ČÁST	44
1.	Cíle, metody a organizace výzkumu	44
1.1	Cíle výzkumu.....	44
1.2	Metody výzkumu.....	45
1.3	Charakteristika výzkumného souboru.....	46
1.4	Organizace výzkumného šetření	50
2.	Výsledky výzkumu	51
2.1	Výsledek dotazníkového šetření žáků.....	51
2.1.1	Vyhodnocení otázky č. 3 zjišťující představy dětí o budoucím povolání.....	51
2.1.2	Vyhodnocení 5. a 6. otázky zjišťující údaje o místu domácí přípravy.....	53
2.1.3	Vyhodnocení otázek č. 7, 8, 9 zjišťující časovou náročnost domácí přípravy..	54
2.1.4	Vyhodnocení otázek č. 10, 11, 12 zjišťující osoby, které pomáhají dětem s domácí přípravou.....	55
2.1.5	Vyhodnocení otázek č. 13 a 14 vyhodnocující názory dětí na domácí úkoly.....	57
2.1.6	Vyhodnocení otázky č. 15 zjišťující osobu, která dětem nejvíce pomáhá s domácí přípravou.....	61
2.2	Vyhodnocení dotazníkového šetření rodičů.....	61
2.2.1	Vyhodnocení otázek č. 5 a 6 zjišťující místo domácí přípravy dětí.....	61
2.2.2	Vyhodnocení otázek č. 7, 8 a 9 zjišťující čas domácí přípravy dětí.....	63
2.2.3	Vyhodnocení otázek č. 10, 11 a 12 zjišťující osoby, které dětem pomáhají s domácí přípravou.....	64
2.2.4	Vyhodnocení otázek č. 13 a 14 zjišťující názory rodičů na zadávání domácích úkolů.....	66
2.2.5	Vyhodnocení otázky č. 15 zjišťující osoby, které dětem nejvíce pomáhají s domácí přípravou.....	69
2.3	Celkové porovnání získaných dat od dětí a rodičů.....	69
2.4	Výsledky výzkumu získané rozhovorem.....	74
3.	Diskuze	77

Úvod

Každé dítě, které vykonává povinnou školní docházku na 1. stupni základní školy, by mělo zažívat radostnou atmosféru primární školy, zároveň se však potýká s mnoha problémy. Zvláště v první třídě jsou na dítě kladeny velké nároky. Dítě si musí zvyknout na nové prostředí, vyrovnat se s novou autoritou a navázat nové sociální vztahy se svými vrstevníky i s učitelem. Také musí přijmout novou zodpovědnost. Po zahájení povinné školní docházky se změní situace v celé rodině.

Dítě se postupně ve vyšších ročnících se školními povinnostmi vyrovná, mnohdy však zůstává jedním z největších problémů domácí příprava. Mnoho dětí nerado vypracovává domácí úkoly a odmítají se učit. To potom vede k narušení dobré atmosféry celé rodiny.

Vzhledem k tomu, že se o smyslu domácích úkolů velmi diskutuje, rozhodla jsem se zmapovat situaci týkající se domácí přípravy z pohledu rodičů, dětí i učitelů.

Položila jsem si tři základní otázky:

1. Je dobré dětem zadávat domácí úkoly?
2. Jakým způsobem dětem zadávat domácí úkoly?
3. Mají rodiče dětem pomáhat s domácí přípravou?

Tímto tématem jsem se začala hlouběji zabývat v průběhu své pedagogické praxe ve čtvrté třídě základní školy.

Text práce je členěn na dvě hlavní části: teoretickou a praktickou. Každá z těchto obou částí obsahuje kapitoly a podkapitoly. V první kapitole teoretické části této práce se budu zabývat primárním vzděláváním. Druhá kapitola bude zaměřena na mladší školní věk. V třetí kapitole pod názvem domácí příprava na prvním stupni základní školy se pokusím zpracovat dostupné informace o daném tématu.

V praktické části se zaměřím na zjištění názorů rodičů, pedagogů a dětí o vhodnosti zadávání domácích úkolů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Primární vzdělávání

1.1 Vymezení pojmu primární vzdělávání

Pojmem primární vzdělávání rozumíme vzdělávání na 1. stupni základní školy, tedy 1. až 5. ročník základní školy. (Průcha, 1998)

Primární škola tvoří počáteční stupeň povinného vzdělávání. Děti se zde učí především číst, psát, počítat, komunikovat a navazovat sociální vztahy. Na primární škole většinou vyučuje jeden učitel všechny předměty. V České republice děti zahajují povinnou školní docházku ve věku 6 let.

„Primární vzdělávání je ucelenou a jasně definovanou fází, ontogeneticky významným stupněm vzdělávání – zahrnuje věk dítěte od 5 (6) do 10 (12) let. Je chápáno jako otevřený systém, proces kladení základů pro celoživotní učení, osvojování gramotnosti, zprostředkování základních kulturních dovedností, vytváření prvotního náhledu na svět s vyznačením základních vztahů a souvislostí, které umožňují orientaci dítěte v okolním světě, proces rozvoje jazykového potenciálu jako důležitého nástroje pro úspěch v dalších fázích vzdělávání, uvádění do národní kultury a vytváření národního vědomí, celkové kultivace dětské osobnosti (utváření postojů, hodnotových orientací, zájmů apod.), otevírání vývojových a individuálních potencialit. Význam a postavení primárního vzdělávání v systému celoživotního učení je založen na klíčové roli kultivace dítěte v tomto věku pro další rozvoj člověka.“ (Spilková, Kolláriková, Pupala, 2001, s. 141 - 142)

1.2 Cíle primárního vzdělávání

Cíle primárního vzdělávání v České republice jsou v současné době formulovány v Rámcovém vzdělávacím programu. Cílem primárního vzdělávání je maximálně

rozvinout osobnost každého žáka po stránce intelektuální, sociální i hodnotové. Cíle primárního vzdělávání vymezují účel výuky a její výsledek.

„Lze zobecnit, že ve většině západoevropských zemí je za základní cíl primárního vzdělávání považován „mnohostranný rozvoj osobnosti každého dítěte“. Důležitý je akcent na vyváženost, všestrannost osobnostního rozvoje – vedle intelektuálního rozvoje také (nebo především v tomto věku) rozvoj emocionální, sociální, volní, etický a estetický. Značný význam je připisován takovým hodnotám, jako je rozvoj autonomie, zodpovědnosti, tolerance, solidarity, respektu k různosti, porozumění pro druhé, kooperace, sebedůvěry, rozvoj demokratických hodnot a občanských kvalit, utváření národního vědomí, výchova k lidským právům a multikulturnímu porozumění apod. Neméně důležitým cílem je uvádění do poznávání světa, budování základních vědomostí a dovedností jako východiska pro další vzdělávání. Ve školských dokumentech některých zemí je explicitně zdůrazněna preference postojů, hodnot, rozvoje myšlení a obecnějších kompetencí před získáním sumy poznatků a vědomostí. (Spilková, Kolláriková, Pupala, 2001, s. 145, 146)

1.4 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

MŠMT stanovilo v roce 2001 Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Tento program rozpracovává vzdělávací cíle a prostředky, kterými hodlá těchto cílů dosáhnout. V rámcových vzdělávacích programech pro jednotlivé obory je vymezen povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání. Toto je závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebních materiálů.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání navazuje na předškolní vzdělávání a péči v rodině. Uskutečňuje se povinným, pravidelným a systematickým vzděláváním. Respektuje individuální potřeby každého žáka. Vzdělávání má činnostní charakter a vede žáky k aktivitě a k poznání, že je možné hledat, tvořit, objevovat a nalézat správnou cestu k řešení problémů. (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2004)

2. Mladší školní věk

Jedná se o vývojovou fázi mezi šestým až desátým, případně jedenáctým rokem života dítěte. Se vstupem dítěte do školy se zásadně mění jeho způsob života. Hru nahrazuje učení a dítě se musí podřizovat požadavkům školy. Dítě má nové povinnosti, mění se jeho denní režim a musí si zvyknout na roli žáka. Dítě je více fyzicky i duševně zatíženo. Důležitou činností v tomto věku je pohyb při sportu a různých hrách. (Trpišovská, 1998)

„Školní dítě začíná uvažovat na úrovni konkrétních logických operací, které jsou sice vázané na názorovou složku, ale už nikoliv jen na aktuální jevovou podobu reality.“
(Vágnerová, 1997, s. 17)

2.1 Tělesný vývoj

V období mladšího školního věku dítě intenzivně roste, ročně asi o šest až osm centimetrů. Tělo dítěte sílí a kostra, svalstvo i orgány jsou výkonnější.

Dýchání, činnost krevního oběhu a metabolismus je rychlejší než u dospělých. Mozek dítěte v tomto věku váží asi o 150 g méně než v dospělosti. Dítě se velmi rychle unaví a potřebuje odpočinek. V tomto věku nahrazují mléčný chrup trvalé zuby.

Vývoj motoriky souvisí s nervovou soustavou, s růstem a osifikací kostí a s výkonností svalstva. Přesnost a rychlost pohybů se zvyšuje.

Při nácvičku psaní je pro dítě náročná koordinace pohybů ruky, drobných svalů na ruce i ostatních pohybů těla. (Trpišovská, 1998)

Je velmi důležité, aby děti mladšího školního věku nebyly přetěžované domácími úkoly. Zvláště písemné domácí úkoly by neměly být příliš rozsáhlé, protože děti ještě nemají dokončenou osifikaci kostí ruky. Zároveň je nutné dbát na pravidelné přestávky, aby se děti neunavily a aby se nesnížila jejich pozornost.

2.2 Vývoj poznávacích procesů

Vnímání se opírá o přesnější a dokonalejší činnost analyzátorů a o více zkušenosti dítěte. Ve škole je vnímání zdokonalováno a začíná se v něm uplatňovat analýza. Vytvírá se schopnost rozlišovat podobné podněty. Žáci nejsou ještě schopni rozlišit rozdíly v délce, dálce, hmotnosti a rychlosti pohybu. Upřesňuje se vnímání prostoru, času, tvaru a velikosti.

Domácí úkoly by měly být zaměřeny na rozvoj vnímání a jeho zdokonalení. Podle mého názoru je vhodné rozvíjet je praktickými činnostmi a cíleně zadávanými domácími úkoly.

Pozornost bezděčná již dítěti nestačí a musí se úmyslně soustředit na plnění úkolů ve škole. Děti přitahuje vše nové a zajímavé. V první třídě je dítě schopné udržet pozornost při jedné činnosti 5 až 10 minut. V dalších třídách se doba pozornosti postupně prodlužuje. Dítě není schopné soustředit se na více prvků najednou a rozdělovat pozornost.

Vzhledem k tomu, že děti zajímá vše nové, měly by být domácí úkoly zadávány takovým způsobem, aby děti zaujaly a aby byly při jejich vypracování co nejvíce vnitřně motivované. Domácí úkoly by měly být přiměřeně časově náročné vzhledem k věku dětí a jejich schopnosti se soustředit.

Představy jsou konkrétní a živé. Představy dítěti nahrazují pojmy. Představy jsou spojeny se zážitky dítěte. Proto velmi záleží na podnětnosti prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Na představách závisí rozvoj myšlení i školní úspěšnost dítěte. Představy velmi úzce souvisí s fantazií.

Představy nejsou u všech dětí stejně rozvinuty, což se může odrážet i při plnění domácích úkolů. Záleží to především na tom, jak se dětem věnovali jejich rodiče a s čím se děti v minulosti setkaly.

Fantazie žákovi umožňuje kombinovat a přetvářet představy. V tomto věku bývá živelná. Fantazie musí být usměrňována, aby žáka nevzdalovala od skutečného života. Fantazie nesmí být potlačována, protože se díky ní rozvíjí tvořivost.

V domácích úkolech by měla být podporována fantazie žáků. Domácí úkoly by měly co nejvíce rozvíjet dětskou tvořivost.

Paměť dítěti slouží k uchování minulé zkušenosti. Je charakteristická velkou názorností a konkrétností. Ve škole si děti osvojují názorně obrazný i slovní materiál. Děti v tomto období dávají přednost mechanickému zapamatování před logickým, především z důvodu nedostatečné slovní zásoby.

Skrze domácí přípravu je nutné paměť posilovat a cvičit. Podle mého názoru je dobré zdokonalovat i paměť zrakovou, sluchovou, hmatovou apod. Zábavným a zároveň přínosným domácím úkolem pro posílení vizuální paměti by mohlo být např. zahrát si hru Pexeso s celou rodinou.

Myšlení v této etapě prochází dvěma základními fázemi. První dva roky školní docházky se myšlenková činnost podobá myšlení předškolního dítěte. Děti se při osvojování učiva opírají o reálné předměty. Myšlení je konkrétně – pojmové. Postupně se u žáků rozvíjí myšlení abstraktní.

Po etapě konkrétně – pojmového myšlení by domácí úkoly měly být zadávány takovým způsobem, aby podporovaly u dětí rozvoj abstraktního myšlení.

Chápání časových a prostorových vztahů. Dítě se učí orientovat v čase díky organizaci školního života. K měření času používá hodiny. Těžko chápe pojmy mimo svoji vlastní zkušenost např. století, tisíciletí apod. Při osvojování prostorových pojmů má potíže při pochopení světových stran.

Chápání časových a prostorových vztahů by si děti měly procvičit formou praktických domácích úkolů. Děti mohou např. změřit několik předmětů ve svém pokoji nebo změřit čas jízdy na chalupu apod.

Řeč je velmi důležitá pro rozvoj abstraktního myšlení. K rozvoji řeči u dětí dochází především tím, že se naučí číst a psát. Slovní zásoba se obohacuje kvantitativně i kvalitativně. Rozvoj řeči u dětí závisí zejména na prostředí, ze kterého pocházejí a na péči, která jim byla věnována. (Trpišovská, 1998)

V rámci rozvoje řeči a komunikace je dobré dětem zadat za domácí úkol např. zjistit nějaké informace v městském informačním centru apod. Pro mladší děti je vhodné číst poezii pro děti a další literaturu pro děti nebo hrát jazykové hry a říkat jazykolamy.

2.3 Vývoj citů

City žáka postupně přestávají být afektivní a dostávají se pod vědomou kontrolu. Dítě už je schopné usměrňovat projevy špatné nálady, city jsou stálejší. Ke změnám dochází ve vzniku strachu. Dítě se přestává bát vymyšlených bytostí, ale pociťuje strach z trestu, strach z nesplněného úkolu, strach ze zkoušení nebo z napjatých vztahů v rodině apod. Dítě už umí potlačit hněv i žárlivost. Ve škole se stále více uplatňují city estetické, mravní a intelektuální. Dítě si vytváří systém mravních norem a kladné mravní vlastnosti. Ví, co je dobré nebo špatné. Nejčastějším morálním přestupkem bývá lež, většinou ze strachu nebo dětské krádeže či neúcta ke starším. (Trpišovská, 1998)

Dítě mladšího školního věku už začíná své city vědomě kontrolovat, ale potřebuje mít zvláště při plnění domácích úkolů pocit jistoty a bezpečí. Děti mohou být často domácími úkoly stresované, proto je důležité, aby jim rodiče zajistily vhodné podmínky pro jejich plnění.

City dětí jsou často narušené, zejména pocházejí-li z rozvedených rodin.

„V roce 2004 dosáhl počet rozvodů druhého nejvyššího počtu v historii ČR: celkem bylo rozvedeno 33,1 tisíc manželství. Úroveň se v loňském roce vyšplhala až na 49 % manželství končících rozvodem. Ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi patří Česká republika mezi země s nadprůměrnou intenzitou rozvodovosti. (Český statistický úřad, 2004, s. 1) Průzkum zabývající se rozvodovostí v České republice byl proveden v letech 1991 až 2004 (viz příloha č. 13).

3. Domácí příprava na prvním stupni základní školy

Domácí příprava klade důraz na individuální přípravu v domácím prostředí formou domácích úkolů nebo učení. Domácí úkoly by měly podporovat osvojení učiva, případně ho rozšířit nebo prohloubit. Frekvence domácích úkolů záleží v našich školách na učiteli.

„Kromě termínu “domácí úkoly“ (úkoly) se setkáváme s termínem “domácí příprava žáků“ a “domácí učební práce žáků“. Oba uvedené termíny se nejčastěji používají ve stejném významu jako termín domácích úkolů, ačkoliv jsou mezi nimi i dost značné rozdíly.

Termín “domácí příprava žáků“ je téměř shodný s obsahem termínu domácích úkolů, snad jen více akcentuje jednostranné směřování aktivity od žáka ke škole. Termín “domácí učební práce“ má však zřejmě širší rozsah než termín “domácí úkoly“, neboť se nemusí nutně vztahovat jen na učební aktivitu žáků řízenou školou (učitelem), ale může zahrnovat i některé činnosti zájmové a zcela dobrovolné. Proto “domácí učební práci žáků“ je třeba chápat jako veškeré žákovo vzdělávání, které probíhá mimo vyučování, a to zejména v domácím prostředí. V domácích učebních pracích žáků je vedle školou uložených povinností vždy v nějaké míře zastoupen moment sebevzdělávání, který se v ideálním případě postupně zvyšuje, až se po ukončení školy stává rozhodující formou dalšího rozvoje osobnosti. (Maňák, 1992, s. 22)

3.1 Domácí úkoly

Pojetí domácích úkolů bylo chápáno různě. Podle Danilova a Jesipova jsou domácí úkoly pokračováním práce z vyučovací hodiny. (Danilov, Jesipov, 1957)

Podle Peška jsou domácí úkoly zvláštním druhem individuální práce žáků. (Pešek a kol., 1964)

Podle Kujala se domácí úkoly považují za prostředek aktivizace učebního procesu v době mimo vyučování, přičemž se vyzvedává, že jsou to učební nebo praktické činnosti, které žáci podle daných instrukcí vykonávají zčásti nebo zcela po výuce, zpravidla doma. (Kujal, 1967)

Podle Michaela jsou domácí úkoly zvláštní vyučovací pracovní formou, kde pracuje každý žák mimo třídu izolovaně od ostatních žáků. (Michael, 1963)

Podle Zborowského jsou domácí úkoly „*prohloubení a upevnění poznatků získaných ve výuce, zdokonalení dovedností a nabývání zručnosti při vytváření návyků, systematické uvádění do racionálních metod učení jako základu sebeformování, buzení a rozvíjení iniciativy žáka, jakož i formování samostatnosti myšlení a jednání.*“ (Zborowski, 1961, s. 18)

Podle Pakully se jako domácí úkoly označují všechny úkoly, které vyplývají ze stanovených didaktických cílů výuky tj. osvojování, rozšiřování, upevňování a opakování vědomostí a dovedností. Žáci je řeší mimo vyučování. (Pakulla, 1966)

Podle Tomaschewského je vyučování záměrně utvářená struktura požadavků na žákovy konkrétní výkony, která vede k výchovně vzdělávacím cílům. Tyto žákovy výkony musí být kontrolovatelné. Domácí úkoly jsou nedílnou součástí obsahu, metod a forem výuky. (Tomaschewski, 1965)

Maňák shrnul názory na pojetí domácích úkolů takto: „*Domácí úkoly vycházejí z celkového výchovně vzdělávacího cíle výuky, jsou plánovitě řízeny, a i když se realizují mimo výuku, jsou významnou komponentou učební práce žáků ve škole, neboť s ní tvoří organický celek. Lze tedy domácí úkoly vymezit jako specifickou organizační formu výuky, v podmínkách nepřímého řízení žákovy práce v době mimo výuku.* (Maňák, 1992, s. 22)

Analýzou předchozích definic lze konstatovat, že společnou charakteristikou domácího úkolu je individuální žákovy práce v domácím prostředí vycházející z cílů vyučování.

3.1.1 Druhy domácích úkolů

Na základě studia odborné literatury je možno domácí úkoly kategorizovat dle různých kritérií, např.

1. Podle obsahu

Úkoly z jednotlivých vyučovacích předmětů, např. z matematiky, z češtiny, z přírodovědy apod.

2. Podle vztahu k nejdůležitějším momentům vyučovacího procesu

Úkoly motivační, úkoly na osvojování nové učební látky, na upevňování a opakování učiva, na vytváření dovedností, úkoly prověřovací.

3. Podle funkce ve výchovně vzdělávacím procesu

Úkoly didaktické, výchovné, zájmové apod.

4. Podle míry samostatnosti dětí

Úkoly návodné, reprodukční, pamětné, problémové, tvůrčí, rozvíjející tvořivost a samostatnost.

5. Podle vztahu k individu

Úkoly individuální, partnerské, skupinové, kolektivní. (Maňák, 1992)

Jinak rozdělil domácí úkoly Helms. Podle něj se domácí úkoly dělí do čtyř základních skupin, které přesně vymezil. (Helms, 1996)

1. Učební úkoly

Slovíčka, básně, definice, poučky, pravidla - všechno, co zvyšuje množství vědomostí se má dítě doma učit. Je však velmi důležité, jakým způsobem se to dítě učí, aby bylo dosaženo pozitivního vzdělávacího efektu. Učení nazpaměť neznamena, že dítě učivo pochopilo.

2. Procvičovací úkoly

Všechny úkoly založené na mechanickém opakování stejného postupu. Tyto úkoly jsou málo účelné. Například vypočítat 20 příkladů stejného typu. Pokud chceme zjistit, zda dítě učivo zvládá, stačí, aby vypočítalo dva nebo tři příklady. Pokud neudělá chybu, není nutné nutit ho počítat dál. Pokud ne, je potřeba učivo znovu vysvětlit nebo hledat jiné řešení. Počítat dál v tomto případě nemá smysl.

3. Tvůrčí úkoly

Tvůrčí úkoly jsou takové, při kterých vzniká nějaký produkt. Jsou to všechny úkoly z pracovní nebo výtvarné výchovy, tvorba vlastních textů, vymýšlení vlastních úkolů, formulování nových postupů apod. Tyto úkoly jsou pro žáky většinou nejzábavnější, protože mohou uplatnit vlastní tvořivost. Patří sem i interpretace básně apod. Negativem těchto úkolů je, že jsou pro žáka přínosem jen tehdy, jsou-li podrobně zhodnoceny učitelem.

4. Transferové úkoly

Jsou to úkoly, na kterých si má žák prakticky ověřit a procvičit svoje vědomosti. Řadíme sem například překlady nebo přeměnu tabulek na diagramy. Úkoly tohoto typu jsou zpravidla velmi účelné. Od učitele vyžadují přesnou a důkladnou přípravu. Musí dětem dostatečně objasnit základní techniky práce a zkontrolovat výsledky. Jinak tyto úkoly ztrácí účel.

Oba dva autoři rozdělili druhy domácích úkolů podle rozdílných kritérií. Maňák se zabývá domácími úkoly především v souvislosti s vyučovacím procesem, Helms se soustředil na typy domácích úkolů podle jejich funkce.

3.1.2 Formy domácích úkolů

Vedle zmiňovaných druhů domácích úkolů se můžeme setkat i s kategorizací forem. Formy domácích úkolů jsou rozděleny podle jejich charakteru a způsobu plnění. (Maňák, 1992)

1. Podle převažujícího způsobu realizace

Úkoly ústní, písemné, grafické, výtvarné, technické, pracovní, praktické.

2. Podle použitých pomůcek a prostředků

Úkoly z učebnic, z doplňkové literatury, úkoly vyžadující práci s názornými pomůckami, s technickými prostředky, úkoly používající didaktickou techniku (např. video, počítače apod.)

3. Podle využitých metod

Úkoly na experimentování, pozorování, sbírání předmětů a faktů, úkoly výzkumné.

4. Podle časového hlediska

Úkoly krátkodobé, dlouhodobé.

5. Podle rozsahu záběru

Monotematické, mezipředmětové, komplexní.

3.1.3 Domácí úkoly v jednotlivých vyučovacích předmětech

„Praxe zadávání domácích úkolů ukazuje, že tvořiví učitelé vedou žáky v domácí přípravě na výuku na základě vnitřní logiky osvojovaného učiva a že volí takové formy a druhy práce, které se jeví z hlediska sledovaného cíle jako opatření neoptimálnější a nejefektivnější. Samozřejmým předpokladem by ovšem měla být celková vyváženost, přiměřenost a koordinovanost ukládaných úkolů. Obsahový aspekt se v domácích

úkolech projevuje mnohostrannou variabilitou typů, druhů a forem rozmanitých prací, které žáci v rámci domácí přípravy na výuku vykonávají. Svědčí o tom zkušenosti učitelů popsané v literatuře i řada příkladů z našeho výzkumného materiálu.“ (Maňák, 1992, s. 124)

Velké množství různých domácích úkolů je na 1. stupni základní školy zadáváno z českého jazyka. Jsou to úkoly z mluvnice, z pravopisu, z literární výchovy a slohu. Zadávají se také praktické ústní úkoly. Týkají se například rozvoje slovní zásoby.

V domácích úkolech ze slohu si žáci procvičují gramatické vědomosti, vyjadřovací dovednosti a schopnost samostatného tvořivého projevu. Uplatňují se zde referáty, záznamy o mimoškolní četbě, vyhledávání básnických prostředků apod.

Příkladem aktivizujícího domácího úkolu může být příprava na besedu o přečtené knize.

V cizím jazyce se nejčastěji vyskytují úkoly jako např. psaní a učení slovíček, překlady vět, odpovědi na otázky, doplňování vynechaných tvarů apod. Jako ústní domácí úkol bývá zadáváno čtení textů a konverzace. Dost se zanedbává poznání cizojazyčných reálií, což by mohlo být pro děti motivující.

Velmi často bývají zadávány domácí úkoly z matematiky. V matematice bývají zadávány domácí úkoly problémové, úkoly na zdůvodnění nějakého jevu, úkoly na aplikaci teoretických pouček v praxi, úkoly využívající údaje z praktického života apod. Motivačně působí matematické hříčky a zábavné úlohy, matematické hlavolamy a příklady ze života. Mnoho úkolů se opírá o grafické znázornění a modelové zobrazení. To umožňuje úkoly střídat a činit je pro děti zajímavými a propojovat matematiku se životem. Zvláštním typem domácích úkolů z matematiky jsou slovní úlohy, se kterými děti mívají často potíže.

Motivačně na děti působí domácí úkoly, ve kterých děti pozorují nějaký skutečný objekt, dělají pokusy a uplatňují praktické činnosti. Při výuce vlastivědy by neměly být zadávány formální domácí úkoly založené na mechanickém zapamatování, ale měly by být propojeny s českým jazykem, s výtvarnou výchovou a jinými vyučovacími předměty.

„Je možno se často setkat s názory, že domácí úkoly se mají zadávat jen v tzv. hlavních vyučovacích předmětech, kdežto v ostatních vyučovacích předmětech jsou prý domácí úkoly zbytečné. U tvořivých učitelů se setkáváme se zadáváním domácích úkolů i v takových vyučovacích předmětech, jako je např. výtvarná výchova, občanská nauka, hudební výchova a tělesná výchova. Myslím, že tato praxe je oprávněná, poněvadž úkoly v těchto vyučovacích předmětech mají charakter zájmové činnosti, jsou aktivizačním a diferenciacním prostředkem, jsou důležité z hlediska všestranného rozvoje žákovy osobnosti. (Maňák, 1992, s. 127)

3.1.3 Role vypracování domácích úkolů

Ve vlastivědě děti často za domácí úkol vyrábí vlastní pracovní sešity, nebo tvoří referáty či zakreslují údaje do slepé mapy.

V přírodovědě děti také vypracovávají referáty na různá témata, případně si přinášejí vlastní názorné pomůcky a učí se prakticky poznávat přírodu.

Domácí úkoly z výtvarné a pracovní výchovy bývají zadávány málokdy. Většinou si však děti mají z domova přinést pomůcky na konkrétní vyučovací hodinu. V pracovní výchově občas děti dodělávají doma to, co ve škole nestihnou.

Z hudební výchovy domácí úkoly zadávány také většinou nebývají. Je však možné přinést referát např. o významném hudebním skladateli nebo se naučit slova nějaké písničky.

Při projektových dnech děti většinou doma vyhledávají informace související s aktuálním projektem a dodělávají to, co nestihly ve škole.

3.1.4 Frekvence domácích úkolů

3.1.4.1 Frekvence domácích úkolů

Frekvence domácích úkolů by měla odpovídat věku dětí a náročnosti vyučovacích předmětů. Každopádně by děti neměly být domácími úkoly přetěžované. Je dobré zadávat domácí úkoly častěji, ale ne příliš rozsáhlé. Souhlasím s Mertinem, že by domácí úkoly neměly být zadávány na víkend a na prázdniny. (Šrámková, 2005)

Většina učitelek zadává domácí úkol minimálně třikrát týdně.

„Se zrušením jednotných osnov vzala zaslé i metodika týkající se zadávání domácích úkolů. Dříve dokonce obecně platilo, že jeden den (nejčastěji to byla středa) se písemné

domácí úkoly nezadávaly vůbec. Tuto tradici také často starší zkušené elementaristky dodržují dodnes, závisí to však pouze na jejich úvaze. Psycholog Mertin se tedy přimlouvá alespoň za absenci úkolů na víkendy. A samozřejmě na prázdniny – ty by se bez domácích cvičení měly obejít zcela. (Šrámková, 2005, s. 69)

Nejvíce domácích úkolů bývá zadáváno z matematiky, z českého jazyka a z angličtiny.

3.1.5 Doba vypracovávání domácích úkolů

Doba vypracovávání domácích úkolů by neměla přesáhnout možnosti dítěte mladšího školního věku. Je důležité, aby děti čas určený na domácí úkoly zbytečně neprodlužovaly. Děti jsou pak mnohem více unavené.

Pokud děti pochopí, že jsou pro ně domácí úkoly užitečné, výrazně se zvýší chuť je plnit a zkrátí se čas jejich vypracovávání. Učitel by při zadávání domácích úkolů měl brát v úvahu tempo práce nejslabšího žáka, aby nebyl přetěžován.

„Mertin také nedokáže říct přesně, kolik a jakých úkolů by mělo dítě domů dostávat, nabízí avšak alespoň orientační časy:

V první třídě by podle jeho názoru neměla doba strávená nad úkoly přesáhnout čtvrt hodiny, ve druhé a ve třetí dvacet minut. Já osobně si těmito lhůtami tak jistá nejsem. Především na čtení je třeba v první a druhé třídě nějaký čas doma vyčlenit. Pokud však myslí Mertin pouze úkoly písemné, souhlasím s ním bez poznámek.“ (Šrámková, 2005, s. 70)

3.2 Zadávání domácích úkolů

Je dobré dětem zadávat domácí úkoly? Tato otázka se v historii domácích úkolů již mnohokrát vyskytla. Přinášejí domácí úkoly efektivní výsledky a nelze je nahradit intenzivní prací ve škole?

Hlavním důvodem pro existenci domácích úkolů v současné koncepci školy je to, že domácí úkoly vtahují dítě i mimo vyučování do výchovně vzdělávacích situací, které žáka cíleně a soustavně formují. Tohoto cíle domácí úkoly dosahují jen v případě, když plní funkce, které domácím úkolům přísluší jako jedné části celkově vzdělávacího systému. Rovnováha tohoto systému nesmí být porušena přetěžováním žáků nebo nevhodností či nahodilostí domácích úkolů. Toto vede ke ztrátě funkčnosti domácích úkolů a k výchovně vzdělávacím škodám.

Žáci by si prostřednictvím domácích úkolů měli nejen upevňovat a prohlubovat učivo, ale i rozšiřovat celkový kulturní rozhled.

Skrze správně zacílené domácí úkoly by žáci měli rozvíjet své zájmy, schopnosti, intelektuální i praktické dovednosti. Díky domácím úkolům se rozvíjí aktivita žáků a samostatnost. (Maňák, 1992)

„Ozývají se názory, že do 21. století tradiční domácí úkoly nepatří. Bude to tak i u nás? BBC přináší občas zprávy o školách, které skoncovaly s domácími úkoly nebo se k tomu chystají. Zřejmě to považuje za záležitost natolik podstatnou, aby ji zařadila mezi ostatní důležité mediální informace. Cituje dokonce jednoho z britských ředitelů, který se vyjádřil, že „břímě domácích úkolů patřilo možná do dvacátého století, do jedenadvacátého však už nepatří.“ (Akademie LN, 2005, s. 2)

V USA existovaly oblasti, kde byly domácí úkoly zakázané, protože se považovaly za dětskou práci. *„Pro vystresované děti a velmi zaměstnané rodiče jsou domácí úkoly zdrojem napětí, které má negativní vliv na rodinný život jako celek,“ říkají odpůrci domácích úkolů. Jejich zastánci zase argumentují, že domácí úlohy jsou nejlepší cestou, jak přimět rodiče, aby se o své dítě víc zajímali, a jak je vtáhnout do procesu vzdělávání. (Akademie LN, 2005, s. 2)*

České časopisy zaměřené na výchovu a vzdělávání se zaměřují spíše na řešení problematiky domácích úkolů než na jejich zpochybňování. *„Všichni víme, že domácí úkoly jsou důležité. Je nemožné, aby se děti na život v moderním světě připravily v pouhých pěti hodinách školní docházky denně.“*

Otázka zní jen: Jak je přimějete, aby si udělaly úkoly, aniž o ně s vámi svedou bitvu. Děti i rodiče, většinou považují úkoly za nutné zlo. A učitelé? Ti o nutnosti domácích úkolů většinou nepochybují. Dokonce ani ti, kteří jsou změnám hodně přístupní, jako pedagogové sdružení v PAU (přátelé angažovaného učení). (Beran, 2005, s. 1)

Předseda PAU Beran řekl: „*Nic proti domácím úkolům, pokud jsou přiměřené. Třeba počítat se naučíte jen počítáním. Na naší škole praktikujeme úkoly diferencované. Dostává je jen ten, kdo potřebuje nějakou látku procvičit.*“ (Beran, 2005, s. 1) Podle ředitele PAU jsou nejvhodnější domácí úkoly typu: zjisti si, najdi, vyhledej na internetu.

Podle Komárkové, ředitelky ZŠ, která není zastánkyní domácích úkolů, se u menších dětí domácím úkolům nelze vyhnout, protože si některé věci musejí nacvičit. (Akademie LN, 2005)

Podle dětského psychologa Mertina je důležité upevnění dovedností a získání pracovního návyku. Učení však patří do školy a nemělo by se nosit domů. Domácí úkoly by měly být zadávány i nezadávány pravidelně a během prázdnin by žádné domácí úkoly být zadány neměly. Čas vypracovávání domácích úkolů by neměl v první třídě přesáhnout 15 minut a v druhé a třetí třídě 20 minut. (Šrámková, 2004)

Čtení a psaní je nutné formou domácích úkolů procvičovat. Je však důležité, aby děti měly čas na zájmy a odpočinek. (Šrámková, 2004)

Podle názoru Suchohradského učitel potřebuje zadávat domácí úkoly, aby děti donutil k domácí přípravě a aby informoval rodiče o obsahu probírané látky a o tom, jak je učivo zvládáno dítětem. (Suchoradský, 2005)

Na řadě míst v zahraničí, především v USA se od zadávání domácích úkolů upouští. Podle českých odborníků jsou však domácí úkoly nepostradatelné. Děti si v nich především upevňují probrané učivo.

3.3 Netradiční zadávání domácích úkolů

„Psaní domácích úkolů patří k nejméně oblíbeným činnostem žáků. Je tomu tak proto, že jde o činnost nařízenou učitelem, jím kontrolovanou a hodnocenou. Existuje ale ještě jeden důvod: Výběrem a obsahem vyhovují jen malému počtu žáků ve třídě.“ (Suchoradský, 2005, s. 1)

Pro dobré žáky je většina domácích úkolů příliš jednoduchá a pro slabší žáky zase příliš složitá.

Suchoradský ve své třídě zadává tzv. aktivní domácí úkoly. *„Zadávám je v určitý den (v úterý) K jeho vypracování nechávám nejméně dva dny času (do pátku). Časová rezerva umožňuje žákům volit den, kdy úkol vypracují. Buď hned v den zadání, nebo až za několik dní, kdy se vyučovaná látka, ze které je úkol zadán, ve škole více procvičí. Žák má také možnost zeptat se učitele na to, co v úkolu nechápe.*

Zadání cvičení však není hlavním rozdílem při systematické práci s aktivním úkolem. Je jím jeho obsah. Nechám zcela na žákovi, které cvičení a v jakém rozsahu vypracuje. Žák zná pouze rozsah prověřované látky. Napíše mu stránku cvičení ze sbírky příkladů a on si z nich vybere ty, které je schopen spočítat. Slabší žák jednodušší, dobrý matematik složitější. Počet úloh nepředepisuji a žák spočítá tolik úloh, kolik uzná za užitečné.“ (Suchoradský, 2005, s. 2)

Výhodou aktivních domácích úkolů je, že má učitel jasnou představu o zájmu žáků o matematiku a ví, že od sebe žáci domácí úkoly neopisují. Nevýhodou těchto úkolů je náročná kontrola a tendence některých žáků dělat jen lehké příklady. (Suchoradský, 2005)

„Ve škole hrou jsou domácí úkoly dobrovolné. O to víc učitelé musí hledat zajímavé zadání, které větší část dětí přitáhne. Jako příklad uvedla ředitelka přírodovědu, téma želva. Ve škole děti dostanou základní informace, za domácí úkol potom mají zjistit (z encyklopedie, internetu anebo třeba od dědečka), zda kromě suchozemských existují i želvy mořské.

Například gramatiku doma žáci této školy procvičují volným zadáním: Vymysli a napiš povídku, ve které bude obsaženo co nejvíc vyjmenovaných slov.“ (Šrámková, 2005, s. 3)

V některých základních školách jsou zadávány týdenní domácí úkoly. Děti dostanou zadané všechny domácí úkoly na celý týden vždy v pondělí a v pátek je odevzdají. Děti si mohou samy vybrat, které dny budou domácí úkoly vypracovávat. Učí se tak plánovat čas mimo vyučování.

Pokud dítě na prvním stupni dostane domácí úkol překračující probrané učivo, podle Šrámkové by mělo jít o domácí úkol dobrovolný, a především poutavý. Například: „Zjistěte v některé vaší knížce nějakou zajímavost o životě domácích zvířat.“ Pokud dítě prolistuje dětskou encyklopedii a ve škole se bude moci pochlubit novými poznatky, pravděpodobně ho to bude bavit. (Šrámková, 2005)

3.4 Motivace pro domácí přípravu

Termín motivace obecně označuje podmínky, které determinují lidskou aktivitu. Jsou to všechny jedinci připisované pochody, které vysvětlují jeho chování. Motivace odpovídá na to, proč je člověk určitým způsobem aktivní. Motivy pro určité chování jsou pojmy jako tužba, chtění, přání, pud, zájem, potřeba apod. a další vědomé či nevědomé pochody, které mohou přispět k pochopení chování.

Změna motivace určuje povahu činnosti a jejího cíle i způsoby, které vedou k jeho dosažení. Nemění se význam jednotlivých cílů, ale jejich smysl pro jedince.

Motivace má trojí funkci. Aktivizuje chování, usměrňuje je a dává mu smysl. (Trpišovská, 1996)

„Ve všech současných teoriích učení zaujímá důležité místo otázka motivace. Přes značnou nejednotnost teoretického výkladu podstaty motivace je u většiny autorů zásadní shoda v tom, že se motivací rozumí určitý stav napětí, zvýšení energetické aktivity organismu zaměřené k odstranění porušené rovnováhy, k dosažení cíle, k uspokojení potřeb, k překonání rozporu. V motivech, motivačních faktorech se hledá klíč k vyšší účinnosti učení i celého výchovně vzdělávacího procesu. Někteří autoři rozlišují tzv. primární a sekundární motivaci. První se vztahuje na stav, v němž je člověk

aktivní spontánně, kvůli samé aktivitě, druhá vede k žádoucí aktivitě prostřednictvím bezprostředně uspokojovaných aktuálních potřeb.

Důležité je, aby se žádoucí zaměření osvojovaných obsahů a činností dostalo do zájmového pole žáků. Avšak nelze vždy počítat s tím, že žákův zájem vznikne spontánně, z vnitřní potřeby. Rozsah poznatků a dovedností, které si žák ve škole osvojuje, daleko překračuje přirozené tihnutí žáka za novým poznáním, a je tedy nutno zájem vyvolávat, udržovat a posilovat. K tomu je možné využít různých metod, postupů, forem a prostředků.“ (Maňák, 1992, s. 30)

Některé provedené výzkumy prokázaly, že u žáků na prvním stupni základní školy převládají motivy vnější, např. odměna, strach před trestem, známka apod. Až ve vyšších ročnících byli žáci vnitřně motivovaní a měli opravdový zájem o předmět a o nové poznání. Velice důležitá je pro učení oblíbenost školních předmětů. Nezanedbatelná je také role učitele. Oblíbenost vyučovacích předmětů však nezávisí vždy na učiteli. Mezi nejméně oblíbené předměty patří český jazyk a matematika.

Zvláště v domácí učební práci žáků je motivace nepostradatelná. Nedostatek motivace by domácí přípravu mohl vážně ohrozit. V učební činnosti mimo školu se motivace velmi výrazně uplatňuje. Práce musí být zajímavá, přitažlivá a respektovat výchovně vzdělávací zásady, jen tak má naději na úspěch. Mechanické plnění nezajímavých vynucovaných domácích úkolů je pro děti velice nezajímavé. Využívání motivačních faktorů musí vždy učitel cíleně naplánovat, aby docházelo k individuálnímu rozvoji každého žáka. (Maňák, 1992)

Šrámková říká: „V jedné věci se shodují všichni psychologové: Trest za nevypracovaný domácí úkol neváží zdaleka tolik jako odměna za ten, který se mu povedl. V odborném tisku jsem dokonce našla následující radu: „Napište do obálky odměnu, jaká dítě čeká po vypracování domácího cvičení.“ Může jít třeba o zamilovanou čokoládovou zmrzlinu anebo o partii kvarteta s rodiči, dodávám já. Uvidíte, jak snadno dostanete dítě k psacímu stolu, pokud bude vědět, že ho po zvládnutí úkolu čeká příjemné překvapení. (Šrámková, 2005, s. 68)

3.5 Podmínky pro domácí přípravu

3.5.1 Vhodné prostředí pro domácí přípravu

Podle mého názoru by vhodné prostředí pro domácí přípravu mělo především uspokojovat všechny primární potřeby dítěte. Dítě by nemělo mít hlad, žízeň apod.

Při vypracovávání domácích úkolů by měla panovat radostná atmosféra, děti by neměly být nikým a ničím vyrušovány, měly by být zajištěny vhodné hygienické podmínky pro plnění domácích úkolů a měl by být stanoven pevný denní plán pro jejich vypracovávání. Pro děti je důležité mít nablízku někoho, kdo jim v případě potřeby pomůže pochopit zadání domácího úkolu nebo mu poskytne psychickou oporu.

„Velký vliv na úroveň soustředění mají také podmínky, v nichž dítě “pracuje“: pracovní místo, sedací nábytek, osvětlení, teplota v místnosti, větrání. Dítě, které si stěžuje, že ho pořád bolí záda, kterému se neustále kymácejí nohy ve vzduchu, které dýchá vzduch téměř bez kyslíku a kterému je neustále zima, se v žádném případě nemůže soustředit.

Rukopis dítěte může velmi záviset na kvalitě a druhu psacího náčiní. Příliš těžká násadka pera, příliš krátká tužka, příliš tenká propisovačka – to vše ovlivňuje úroveň rukopisu.“ (Helms, 1996, s. 30)

Podle Indri de Carli by mělo vhodné prostředí na domácí přípravu vypadat takto:

1. Psací stůl správné výšky.
2. Nezbytné pomůcky.
3. Světlo by mělo dopadat zleva (ne lustr).
4. Pohodlná židle vhodná pro správné sezení.

5. V pokoji, kde se dítě učí, by měl být klid. Neměla by ho rušit televize, rádio, magnetofon telefon nebo hovor. Dráždivé vůně jsou pro soustředění také nevhodné.
6. Místo, kde se dítě učí by mělo být vždycky stejné, aby v dítěti automaticky vyvolávalo studijní náladu.
7. Důležitá je také správná teplota v místnosti. Velké teplo nebo zima vyvolávají pocit únavy a navozují spánek. (Indri de Carli, 1995)

Šrámková říká: „Právě ten „jeho“ psací stůl je také důležitou podmínkou, chceme-li, aby všechno probíhalo tak, jak má. Psaní domácích úkolů by se totiž mělo stát určitým rituálem: denně na stejném, dobře osvětleném místě, v klidu a bez řvoucí televize za zády. A přimlouvám se i za stejný čas, i když vím z vlastních zkušeností, jak obtížné je udělat si každý den přesně v šest odpoledne časový prostor na úkoly.“ (Šrámková, 2005, s. 68)

3.5.2 Vhodná doba pro vypracovávání domácích úkolů

Velký vliv na kvalitu domácí přípravy žáka má jeho denní pracovní režim. Po vyučování potřebuje odpočinek a pobyt na čerstvém vzduchu. Domácí úkol je nejvhodnější dělat v odpoledních hodinách, kdy děti po obědě nejdříve dvě až tři hodiny odpočívají. Po svačině je nejvhodnější doba pracovat na domácích úkolech. Žáci by měli pracovat podle určitého denního plánu, aby denní program měl strukturu přiměřenou jejich věku. (Maňák, 1992)

Podle Wildové je zejména v první třídě velmi důležitá doba, kdy žák píše. Žák má psát v době, kdy je dostatečně odpočatý, aby mohl zapojit všechny faktory potřebné pro psaní. Nejvhodnější čas pro domácí přípravu je kolem 15 hodiny odpoledne a potom kolem 17 hodiny večer. (Wildová, 1998)

3.6 Problémy s domácími úkoly

Děti často mívají s domácími úkoly různé problémy. Domnívám se, že mezi nejzávažnější problémy patří nechut' dětí domácí úkoly vypracovávat, což může být zapříčiněno různými důvody. Každopádně je důležité tento problém řešit nejprve s dítětem a v případě potřeby i s učitelem.

„Problémy s domácími úkoly, které se neřeší, mohou zničit klid v rodině a šance dítěte na to, aby bylo ve škole úspěšné. Až příliš často jsem slyšel vyprávět o rodinách, které trávívají své večery trýznivým dohadováním nad domácími úkoly. Děti z takových rodin jsou často přesvědčené, že nemají schopnosti k tomu, aby byly ve škole úspěšné. A toto jejich přesvědčení uvolní sto procent jejich času k tomu, aby rozvracely své rodiny i své školy. (Koenig, 2004)

Problém č. 1 - „Nemáme žádný úkol.“

Většina dětí dostává skoro každý den nějaký domácí úkol. Některé děti je dělají rády, ale jiné se jim vyhýbají, protože jsou kvůli nim frustrované nebo je dělají nerady. U těchto dětí je důležité kontrolovat, jestli nějaké úkoly dostaly nebo ne, případně se zeptat učitele, jak je spokojen s domácí přípravou jejich dítěte.

Problém č. 2 - „Je to moc těžké.“

Pokud si dítě stěžuje, že je domácí úkol příliš těžký, může nastat jedna z následujících možností. Rodiče toto sdělení většinou chápou jako „nevím, jak mám ten úkol udělat“. V tomto případě by rodiče měli zkontrolovat, jestli dítě pochopilo zadání a potom dítě nechat úkol udělat samo.

Další možností je, že dítě úkolu rozumí, ale tímto způsobem vyžaduje pozornost rodičů. Rodiče by v tomto případě neměli dítě přesvědčovat, že úkol není příliš těžký a měli by dát dítěti najevo, že je normální, že má takové pocity. Dítě se pak bude cítit lépe a bude mít lepší pocit ze sebe i z rodičů.

Také je však možné, že dítě domácímu úkolu opravdu nerozumí. V tomto případě by o tom rodiče měli informovat učitele. Rozhodně by však neměli začít dítěti každodenně pomáhat s domácími úkoly.

Problém č. 3 – „**Udělám si je potom.**“

Mnoho dětí dělá domácí úkoly až na poslední chvíli. To přináší velké potíže. Narušuje to dobrou náladu celé rodiny a úkoly jsou často dělané rychle a ledabyle. V tomto případě je nutné trvat na čase vyhrazeném pro psaní domácích úkolů, případně dítěti pozastavit jeho oblíbenou činnost, dokud nejsou úkoly hotovy.

Problém č. 4 - „**Pomůžeš mi s tím?**“

Pokud dítě požádá rodiče o pomoc, je pro ně přirozené poskytnout mu ji. Pomoc s domácími úkoly by se však měla omezit na to, že rodiče dítěti pomůžou pochopit pokyny a případně si procvičit několik podobných příkladů. Pak by dítě mělo samo domácí úkol dokončit.

Pokud by rodiče dítěti s domácími úkoly pomáhali více, hrozilo by, že si dítě na jejich pomoc příliš zvykne a stane se na ni závislé.

Problém č. 5 - „**Pořád to není ono!**“

Mnoho dětí špatně snáší, když nejsou schopné něco udělat „úplně dobře“. V této situaci by se rodiče měli pokusit svému dítěti vysvětlit jeho pocity, případně se s nimi ztotožnit, např. „Vypadá to, jako bys byla se svým výkresem skutečně zklamaná. Je to tak?“ nebo „Vzpomínám si, jak jsem jednou taky prohrál závod. Bylo to pro mě velké zklamání.“ Tato reakce je pro děti mnohem přijatelnější, než když jim rodiče začnou říkají, co by měly nebo neměly dělat. To vede k tomu, že se děti uzavrou.

Problém č. 6 - „**Co se ti na tom nelíbí? Mně se to zdá dobrý!**“

Mnoho dětí svoje chyby v domácích úkolech s klidem přejde. Pro rodiče je to často frustrující. Domácí úkoly se musejí dělat správně a pečlivě, aby dítěti pomohly rozvíjet sebevědomí, sebedůvěru, dobré známky, vytrvalost, zodpovědnost a schopnost rozvrhnout si čas.

V tomto případě Koenig doporučuje rodičům každodenně domácí úkoly kontrolovat, případně opravit jejich část nebo je celé přepsat a pozastavit dítěti jeho oblíbené činnosti.

S tímto Koenigovým názorem nesouhlasím. Domnívám se, že pokud dítě odbývá domácí úkoly, může být na vině především nedostatečná motivace nebo může mít dítě nějaký problém. Tuto situaci je nutné řešit, myslím si však, že přepisování domácích úkolů může být pro dítě ještě více demotivující.

Problém č. 7 - „Mně ... nejde!“

Pokud dítě říká, že mu nějaký předmět nejde, většinou to znamená, že chce, aby mu předmět šel, ale potřebuje pomoc nebo věří tomu, že mu předmět nejde nebo ho předmět vůbec nezajímá.

V tomto případě je dobré pomoci dítěti, aby si ujasnilo svoje pocity a podnítil ho k hledání řešení.

Problém č. 8 - „Mám udělat velký projekt.“

Pokud dítě nechá např. velký projekt z přírodopisu na poslední den před jeho odevzdáním a žádá po rodičích nějaký nápad, rodiče by mu neměli pomáhat. Jen tak se dítě naučí, že je potřeba začít s vypracováváním projektu dříve. Rodiče by v tomto případě měli dětem pomáhat jen tehdy, dozví-li se o projektu v den jeho zadání.

Problém č. 9 - „Zapomněl jsem si zadání ve škole.“

Pokud se toto dítěti stává jen občas, není to žádný velký problém. Jestli však dítě zadání domácích úkolů zapomíná pravidelně, je dobré mu koupit sešit, kam si bude zadání zapisovat.

Problém č. 10 - „Domácí úkoly nejsou k ničemu.“

Děti často mívají k domácím úkolům negativní přístup. Mnoho rodičů dělá tu chybu, že dětem domácí úkoly připomíná a mají u toho kritické poznámky. Děti na to ve většině případů reagují negativně.

Koenig doporučuje: „*Abyste dosáhli změny, mějte na paměti toto pravidlo komunikace: změníte-li způsob, jak někomu odpovídáte, ona osoba musí změnit způsob, jak odpovídá vám. Můžete si to dokázat sami. Analyzujte jakýkoli vzorec komunikace, který obvykle vedete s blízkou osobou. Identifikujte, co obvykle říkáte a jaké jsou pravděpodobné odpovědi. Pak přemýšlejte, jak byste mohli odpovědět jinak, až příště takový vzorec komunikace nastane. Jsem si jistý, že výsledky této analýzy pro vás budou objevené. Máte-li dítě, které negativně komentuje domácí úkoly, zkuste zmíněnou analýzu rovněž.*“ (Koenig, 2004, s. 7)

Rodiče by si měli s dítětem o problému pohovořit, až budou všichni v klidu, a zeptat se ho, jestli nemá nějaké nápady, jak tento problém řešit. Rodiče by měli vždy trvat na předem stanoveném čase pro vypracovávání domácích úkolů.

Problém č. 11 - „Úkoly si udělám, až přijdeš domů.“

Mnoho dětí přichází domů ze školy do prázdného bytu. Rodiče by jim měli dát vybrat, jestli si chtějí domácí úkoly vypracovávat před jejich příchodem nebo po jejich příchodu. Pokud si děti vyberou druhou možnost, je třeba trvat na stanoveném čase pro domácí úkoly.

Problém č. 12 - „Úkoly mi vždycky trvají celý večer!“

Pokud dítě dělá domácí úkoly moc dlouho, je třeba mu stanovit začátek i konec doby pro domácí úkoly. Dítě se tak naučí lépe hospodařit s časem.

Problém č. 13 - „Učitel nám to takhle neříkal!“

Pokud toto dítě říká často, je dobré se ho zeptat, jak to učitel chce. Pokud dítě neví, může to zjistit od kamarádů nebo od učitele. Děti se tím učí spoléhat se samy na sebe.

Problém č. 14 - „Proč to nemůžu udělat u televize?“

Důvodů, proč se domácí úkoly nemohou dělat u televize je několik. Nelze se soustředit na obojí, snižovalo by to důležitost domácího úkolu a prodlužoval by se nutný čas pro jejich vypracování.

Koenig říká: „*Je nicméně důležité poznamenat, že zatímco televize odpoutává pozornost, hudba pomáhá. Hudba podporuje paměť a soustředění. Je to tak účinné, že jsme schopni si pamatovat slova písniček, které jsme se naučili před třiceti lety. Někdy stačí slyšet nějakou píseň a vynoří se dávno zapomenuté vzpomínky. Takže trvejte na tom, že televize bude vypnutá, ale hudbu povolte, pokud hraje potichu (hlasitá hudba jenom zvyšuje hladinu adrenalinu, což příliš nsvádí k tomu, aby dítě v klidu sedělo a věnovalo se učení).*“ (Koenig, 2004, s. 9)

Podle mého názoru je dobré zjistit, jestli se dítě na domácí úkoly lépe soustředí při tiché hudbě nebo při úplném tichu.

Problém č. 15 - „Učitel je nespravedlivý!“

Dítě si někdy na učitele stěžuje, že jim dává mnoho domácích úkolů nebo že si na ně zasedl apod.

V tomto případě je dobré dítě vyslechnout a pomoci mu objasnit jeho pocity. Je však důležité, aby rodiče před dítětem nevyslovovali kritické poznámky na učitele, protože tím způsobí, že dítě začne učitelem opovrhovat a přestanou si ho vážit. (Koenig, 2004)

Helms říká: „*Dítě, které dobrovolně neplní své úkoly, pro to má své důvody, nějaký konkrétní motiv. Tím, že rodiče pod tlakem a hrozbou trestu dítě k vypracování úkolů přinutí, tento motiv ze světa neodstraní. Rodiče tak vystaví dítě dvojnásobné zátěži. Vlastní motiv, proč odmítá vypracovávat domácí úkoly, trvá i nadále a jen dočasně nad jeho vlivem převáží hrozba trestu. Přinucení a vidina potrestání navíc zraňují sebevědomí dítěte – na jedné straně nemá odpovědnost za své vlastní činy ani o nich*

nerozhoduje (rodiče ano), na druhé straně rodiče nepovažují jeho vlastní potřeby za hodné pozornosti.

Důsledky rozhodně nejsou potěšitelné. Dítě neočekává, že by rodiče respektovali jeho přání a potřeby, volí tedy podle svého jednu z následujících možností:“ (Helms, 1996, s. 44)

1. Bude rodičům lhát, že žádné úkoly nemá.
2. Dítě si domácí úkoly sice bude dělat, ale bude se s nimi záměrně loudat, protože má zkušenost, že takové otálení matku rozčiluje.
3. Dítě bude tvrdit, že údajně danému učivu nerozumí a není schopno úkol udělat a že potřebuje pomoc rodičů.
4. Dítě úkoly vypracuje, ale odbude je po formální stránce. Může se to projevit například neúhledným písmem, které odráží nechuť dítěte pracovat na domácím úkolu.
5. Rodiče často děti za odbyté úkoly trestají tím, že donutí děti, aby je vypracovaly ještě jednou. Hněv na obou stranách se tím jen stupňuje.

„V každém případě je jistá jedna věc: Při takovém neradostném způsobu vypořádání se s domácími úkoly dítěti neutkví v paměti vůbec nic kromě vědomí, že úkoly jsou spojeny jen s tresty, hněvem a frustrací. Vzdělávací efekt je vždy nulový.

Úspěch, o kterém se rodiče domnívají, že ho nátlakem, tresty a zákazy dosáhli, je s ohledem na učební výkon ve skutečnosti nepatrný.

Nebude tedy na škodu, jestliže odpovědnost za domácí úkoly přenecháte dítěti. Naopak, tím, že dítě bude moci být samo odpovědné za svou domácí přípravu na vyučování, se uvolní prostor pro skutečné problémy, které případně má.

Zkušenosti ukazují, že se děti říjí s otevřenýma očima do zkázy školních neúspěchů teprve tehdy, když doma skutečně nemohou očekávat žádnou konstruktivní pomoc. Dítě si netroufá svěřit se rodičům se školními problémy, protože se obává, že za ně bude

voláno k zodpovědnosti. Pak se samozřejmě těchto potíží nezbaví ani tehdy, jestliže pomine tlak kontroly ze strany rodičů.“ (Helms, 1996, s. 45)

3.7 Pomoc rodičů dětem s domácí přípravou

Podle Šrámkové mají rodiče v případě domácích úkolů jen jednu povinnost: dohlédnout na to, aby dítě svůj domácí úkol udělalo, nikoliv ho vypracovávat za něj.

Rodiče by dítěti měly poskytnout vhodné prostředí, podmínky, podporu a případně mu vysvětlit nejasnosti. Ostatní už by rodiče měli nechat na svém potomkovi. Pokud mají rodiče tento přístup, většina dětí si s domácím úkolem dobře poradí. (Šrámková, 2005)

3.7.1 Kdy dítěti pomáhat s domácí přípravou

Domnívám se, že téměř každé dítě občas potřebuje, aby mu někdo s domácí přípravou pomohl. Je však důležité, aby rodiče dětem pomáhali pouze v následujících případech:

1. Když dítě rodiče požádá o pomoc a rodiče si mohou být jisti, že dítě jejich pomoc opravdu potřebuje.
2. Když se dítě ve škole ocitne ve složité situaci, například po nemoci nebo při změně bydliště nebo školy.
3. Pokud má dítě v některém předmětu problémy s novým učivem.
4. Když rodiče danému učivu sami dobře rozumí.
5. Když mají rodiče chuť dítěti pomáhat.

6. Když mají rodiče čas pomáhat. (Helms, 1996)

3.7.2 Jak dětem pomáhat s domácí přípravou

„Nejdůležitější pomocí je rada, jak si pomoci sám.“ (Helms, 1996, s. 52)

Je důležité dítěti pomáhat takovým způsobem, aby neutrpěla jeho sebedůvěra.

1. Vyprávět a nechat vyprávět.

Někdy dítěti pomůže, když může rodičům vyprávět, co všechno má uloženo doma udělat. Rodiče pak mohou dítěti pomoci vybrat v jakém pořadí úkoly vypracuje. Je vhodné, když rodiče vyprávějí dítěti o tom, jak si oni sami dělali domácí úkoly.

2. Pokusy jsou nad všechno učení.

Pokud má dítě pocit, že je domácí úkol nad jeho síly, měli by ho rodiče vyzvat, aby se bez obav nejdříve pokusilo vyřešit problém samo a vypracovalo jen tolik, kolik dokáže.

3. Nabídnout kontrolu.

Dítěti může pomoci, pokud mu rodiče nabídnou, že mu zkontrolují výsledky, až bude s prací hotovo. Rodiče by měli zkontrolovat opravdu jen výsledky, neměli by komentovat úpravu a rychlost, s jakou byl úkol vypracován.

4. Vysvětlení zadání úkolu.

Pokud si rodiče nejsou jisti, že dítě úkolu rozumí, měli by dítě požádat, aby jim vysvětlilo zadání úkolu. Podle toho rodiče poznají, zdá dítě ví, co má dělat.

5. Objasnění obtíží.

Pokud má dítě s řešením domácí úlohy nějaké potíže, rodiče by ho měli vyzvat, aby se jim pokusilo co nejpřesněji popsat, který krok úlohy nedokáže provést.

Dítě je tak vedeno k tomu, aby dokázalo popsat své problémy a někdy během toho samo přijde na správné řešení.

6. Nabídnout možnosti, jak si pomoci sám.

Než rodiče začnou dítěti pomáhat, měli by mu ukázat, kde může pomoc najít samo: například ve slovníku, v encyklopedii, v pravidlech pravopisu, v atlase apod. Pomoci může také vzorově vyřešená úloha z vyučování nebo např. v českém jazyce může pomoci mluvnická příručka. Důležité je, aby dítě gramatickému jevu porozumělo.

7. Reprodukování vyučovacího procesu.

Dítěti může pomoci i to, když si představí průběh vyučování. Můžou se mu tím totiž vybavit i způsoby řešení, které učitel vysvětlovat.

8. Odhalení mezer a jejich doplnění.

Občas není možné zabývat se aktuálním úkolem, protože má dítě mezery v předchozí látce. V tomto případě je nutné prostudovat příslušnou část předchozího učiva.

9. Samostatné hledání chyb.

Rodiče by měli nechat dítě vypracovávat domácí úkoly samostatně a domluvit si s ním, jakým způsobem ho mají upozornit na chyby. Dítě by pak mělo mít čas na to, aby si chyby samo opravilo.

10. Pochvala.

Rodiče dítě mohou povzbudit i tím, že ho budou chválit za jednotlivé kroky přípravy na vyučování. Je dobré dítěti vždy zopakovat, co se naučilo. Dítě i rodiče by se měli více zaměřit na to, co dítě udělalo správně, a chybu vnímat jako malý nedostatek, který se také zvládne.

11. Přestávka.

Pokud se dítě při vypracovávání domácích úkolů nemůže dostatečně soustředit, je dobré, když si udělá přestávku. (Helms, 1996)

Helms doporučuje, jak dítěti pomoci, aby se zbavilo stresu: „*Co můžete dělat, když máte před sebou frustrované, psychicky zdeptané a vyčerpané dítě, které vzdává jakékoliv pokusy zvládnout domácí úkoly? Dejte mu všemi možnými způsoby najevo, že stojíte za ním, že s ním cítíte, a zúčastněným tónem mu sdělte, jaké pocity z něj vnímáte a co na něm pozorujete. Popovídejte si o tom společně. Můžete třeba i vyprávět příběh, kdy se vám vedlo v práci nebo ve škole podobně. Mějte na paměti jedno: Než začnete řešit “ten zlý, ošklivý“ úkol, musí se dítě nejdříve uklidnit. Dosáhnete toho, když zachováte klid, vytvoříte vstřícnou atmosféru porozumění a nabídnete návrhy, jak by se mohla úloha rozčlenit nebo zkrátit. Dítě má z vašeho účastného projevu poznat, že úkol pro něj je zvládnutelný (působíte tedy na emocionální stránku), ale ne získat popis, jak ho zvládnout. Postup práce je nutné probrat ještě jednou později, až se dítě bude cítit dobře, až zmizí frustrace. Někdy je dokonce zapotřebí nechat dítě vypracovat úkol v jiné místnosti, aby tak od úkolu a negativních pocitů s ním spojených získalo i prostorový odstup.* (Helms, 1996, s. 64)

Emocionální stránku pomoci velmi ovlivňuje, jaký je fyzický postoj pomáhající osoby vůči dítěti. Záleží na fyzickém odstupu i na držení těla. (Helms, 1996)

Podle mého názoru je možné se zásadami Helmse souhlasit. Myslím si, že je důležité děti podporovat v tom, aby zvládly co nejvíce domácích úkolů samostatně nebo jen s nutnou pomocí. Pro mnoho dětí je při vypracovávání domácích úkolů nejdůležitější psychická opora a důvěra.

3.8 Jak si rozvrhnout čas pro učení a učit se efektivně

Pro efektivní učení a dobré zapamatování je důležité vytvořit si stálé místo k učení a vyloučit všechny možnosti vytrhování z práce a všechny rušivé elementy.

„Když se tedy něco naučíme bez přemýšlení „nazpaměť“, je to stejné, jako bychom ukládali bez ladu a skladu do našeho „skladiště“. Chceme-li potom „nabířované“ myšlenky vyvolat, nedaří se nám to, protože nejsou spojené s jinými vědomostmi. Jak je potom můžeme používat? Je velmi pravděpodobné, že novou informaci už nikdy nenajdeme, protože skončí ztracená v nějakém tmavém koutě naší paměti.

Tajemství snadného ukládání informací spočívá tedy ve schopnosti vytvářet vztahy mezi vstupujícími daty a starými znalostmi. To znamená, že když vstupuje do mozku nějaký nový údaj, musíme se snažit nalézt informaci, kterou už máme zařazenou a k níž nový poznatek připojíme. Musíme z našeho „skladu“ vytáhnout tuto starou informaci, spojit ji s novou dohromady a nakonec vrátit nově utvořené spojení zpět do „skladu“. (Indri de Carli, 1995, s. 74)

Je důležité, aby si dítě spolu s rodiči správně rozvrhlo čas, který má určený pro učení, aby si bylo jisté, že stihne všechno, co má v průběhu dne udělat. Nejdříve je potřeba zjistit:

1. Kolik času dítě k učení potřebuje celkem.
2. Kolik času se dítě bude učit během týdne.
3. Kolik času dítě vyhradí učení každý den.
4. Kolik času dítě věnuje jednotlivým předmětům.
5. Jak velký je minimální časový úsek učení, aby bylo efektivní.

Když se dítě nepřetržitě učí dlouho, riskuje, že se unaví a sníží se jeho soustředěnost. Je lepší se učit po kratších časových úsecích, mezi kterými je desetiminutová přestávka. Učení bude mnohem efektivnější, když bude rozplánováno tak, aby zbyl čas na odpočinek a různé zájmové činnosti. (Indri de Carli, 1995)

4. Shrnutí

Domácí příprava vyžaduje podnětné a tvůrčí domácí prostředí. Je důležité stimulovat nejschopnější děti, podporovat děti s menším nadáním a vhodně pomáhat nejslabším dětem. Úkolem domácí přípravy je motivovat děti pro další tvořivou práci mimo vyučování, díky které si upevní a rozšíří probrané učivo.

Každý žák by měl mít vhodné pracovní podmínky pro domácí přípravu. Při vypracovávání domácích úkolů je důležitá vstřícná a přátelská atmosféra, která žáky povzbuzuje k aktivnímu plnění domácích úkolů a rozvíjí jejich osobnost.

Pro psaní domácích úkolů by měl být po dohodě s dítětem předem stanoven čas, který bude každý den věnován domácím úkolům.

Děti by měly být za správně vypracovaný domácí úkol pochváleny od rodičů i učitelů, zároveň by však měly beze strachu umět pracovat s chybou a brát chybu jako přirozenou součást objevování. Každý domácí úkol by měl být zkontrolován učitelem, aby dítě mělo zpětnou vazbu. Pochvalou nebo povzbuzením pro další domácí práci může učitel žáka silně motivovat. Dítě potřebuje vědět, že domácí úkoly mají svůj význam a jsou pro něj prospěšné. Nedoporučuje se domácí úkoly známkovat.

Domácí úkoly by měly být co nejvíce tvůrčí, aby dítě bylo vnitřně motivované pro jejich vypracovávání.

Pokud má dítě s vypracováváním domácích úkolů problémy, je nutné tuto situaci řešit s dítětem a případně i s učitelem. Pro děti je velmi důležité, aby jim při vypracovávání domácích úkolů rodiče poskytli psychickou oporu. Pokud dítě nerozumí domácímu úkolu, rodiče by mu měli pomoci pouze pochopit jeho zadání. Pro rozvoj sebevědomí každého dítěte je důležité, aby cítilo, že je schopné vypracovat domácí úkoly samostatně nebo jen s malou pomocí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

1. Cíle, metody a organizace výzkumu

1.1 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu bylo zmapovat situaci týkající se domácí přípravy dětí na 1. stupni základní školy, především ve 4. třídách.

Pozornost byla věnována zejména:

- a) typům a frekvenci domácích úkolů
- b) časové náročnosti domácí přípravy
- c) místu domácí přípravy a vypracovávání domácích úkolů
- d) osobám, které dětem nejvíce pomáhají s domácí přípravou
a s domácími úkoly

Dílčími úkoly této práce bylo zjistit a porovnat:

1. **názory dětí a jejich rodičů** na tyto otázky:

- a) Je dobré **zadávat** domácí úkoly?
- b) Jaká je **frekvence** domácích úkolů?
- c) Jakým **způsobem** zadávat domácí úkoly, aby byly pro děti co nejzajímavější a aby se jejich prostřednictvím něco naučily, popřípadě si co nejzábavnější formou zopakovaly probrané učivo?

2. **názory učitelů** na zadávání domácích úkolů zjistit typy, četnost a rozsah úkolů, které zadávají ve svých třídách.

1.2 Metody výzkumu

Ve výzkumném šetření byly použity dvě výzkumné metody – dotazník a rozhovor.

Hlavní metodou výzkumu byl dotazník pro děti (viz příloha č. 1) a pro jejich rodiče (viz příloha č. 3).

Dotazník pro děti (viz příloha č. 1) byl sestaven pro 4. třídu. Dotazník obsahoval patnáct otázek. Šest otázek bylo uzavřených, dvě otázky byly rozšířeny o doplňující otázku „proč“, kde měly děti zdůvodnit svůj názor. Devět otázek bylo otevřených a u pěti z nich byly nabídnuty možnosti na výběr.

Návratnost dotazníků pro děti byla 100 %.

Dotazník pro rodiče (viz příloha č. 3) měl také patnáct otázek. Šest otázek bylo uzavřených, jedna z nich byla rozšířena o doplňující otázky „proč“ a „jak často“. Dvě otázky byly otevřené bez možností na výběr a u ostatních otázek byly poskytnuty možnosti na výběr. Otázky jedna až čtyři měly dvě části. Zde jsme získali informace o výzkumném vzorku tj. o pohlaví, věku a vzdělání rodičů a o struktuře jejich rodiny. Dotazníky pro děti a rodiče byly sestaveny takovým způsobem, aby mohlo dojít k vzájemnému srovnání odpovědí dětí a jejich rodičů na otázky zjišťující stejnou skutečnost.

Návratnost dotazníků pro rodiče byla 89,6 %.

Součástí dotazníku pro rodiče bylo úvodní zdůvodnění vzniku dotazníku a prosba o jeho vyplnění. V obou dotaznících bylo závěrečné poděkování za jejich vyplnění.

Vedení každé školy získá vyhodnocení těchto dotazníků, aby mohlo poskytnout konkrétní informace učitelům, rodičům i dětem.

Další výzkumnou metodou byl **rozhovor** s 23 třídními učitelkami na 1. stupni základních škol v Praze a v Brně. Rozhovor se týkal zadávání domácích úkolů. V rozhovoru byla použita jedna uzavřená otázka a čtyři otevřené otázky (viz příloha č. 5).

Rozhovory byly provedeny také se 7 třídními učitelkami na prvním stupni základní školy v Praze, kde jsem vykonávala svoji povinnou čtrnáctidenní i měsíční pedagogickou praxi.

Pro rozhovor byly zajištěny vhodné podmínky, byla jsem s dotazovanými učitelkami vždy o samotě. Jejich odpovědi byly hned přesně zaznamenány, aby mohly být později použity ve výzkumu.

Rozhovor byl do tohoto výzkumu zahrnut proto, abychom získali názory a informace od pedagogů, kteří již působí v praxi a mají zkušenosti se zadáváním domácích úkolů.

1.3 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor byl tvořen třemi druhy respondentů – **děti, rodiči a učiteli.**

Vzhledem k mé pedagogické praxi, kterou jsem absolvovala ve 4. třídě základní školy, byli jako výzkumný soubor zvoleni žáci čtvrtých tříd, aby bylo možné porovnat situaci v dalších čtvrtých třídách.

Charakteristikou výzkumného souboru se v dotaznících pro děti zabývala otázka č. 1, 2 a 4.

1. a 2. otázka se týkala pohlaví a věku dětí. Celkový počet dotazovaných dětí byl 84. Z toho bylo 42 chlapců, což bylo 50 % dětí a 42 dívek, což bylo také 50 % dětí. Celkový průměrný věk dětí byl 10 let. U chlapců i u dívek činil průměrný věk 10 let. Věkové rozpětí dotazovaných dětí bylo 9 až 11 let.

Tabulka č. 1

Pohlaví a věk dětí

		Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %
1.	Dotazovaní	42	42	84	50	50
2.	Průměrný věk	10	10	10		

4. otázka zjišťovala, kolik měly děti sourozenců. Nejvíce dětí mělo 1 sourozence. Bylo to 30 chlapců a 24 dívek, celkem 54 dětí, což činilo 64,3 % dětí. Žádného sourozence nemělo 6 chlapců a 6 dívek, tedy 12 dětí, což představovalo 14,3 % dětí. 2 sourozence měli 4 chlapci a 6 dívek, celkem 10 dětí, což bylo 11,9 % dětí. 3 a více sourozenců měli 2 chlapci a 6 dívek, což představovalo 9,5 % dětí.

Tabulka č. 2

Počet sourozenců

4.	Počet sourozenců	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	0	6	6	12	7,1	7,1	14,3
	1	30	24	54	35,7	28,6	64,3
	2	4	6	10	4,8	7,1	11,9
	3 a více	2	6	8	2,4	7,1	9,5

V dotaznících pro rodiče se charakteristikou výzkumného souboru zabývala otázka č. 1, 2, 3 a 4.

1. otázka se skládala ze dvou částí. V první části otázky se zjišťovalo, jestli dotazník vyplňoval muž nebo žena, a ve druhé části, jestli dotazník vyplňoval otec, matka nebo někdo jiný.

Dotazník vyplňovalo 65 matek, 32 od chlapců a 33 od dívek, to bylo 85,5 % matek, což byla naprostá většina. Dotazník vyplňovalo pouze 10 otců, 4 od chlapců a 6 od dívek. U 1 chlapce dotazník vyplňoval dědeček.

Tabulka č. 3

Osoby vyplňující dotazníky

1.	Dotazník vyplňuje	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Matka	32	33	65	42,1	43,4	85,5
	Otec	4	6	10	5,3	7,9	13,2
	Dědeček	1	0	1	1,3	0	1,3

2. otázka se zaměřila na věk otce a věk matky.

53 matek (25 od chlapců a 28 od dívek, což činilo 69,7 % matek) bylo ve věkovém rozmezí od 30 do 39 let. 18 matek (10 chlapců a 8 od dívek) bylo ve věkovém rozmezí 40 až 49 let. Pouze 5 matek (2 od chlapců a 3 od dívek) bylo ve věkovém rozmezí od 20 do 29 let.

46 otců (21 od chlapců a 25 od dívek, což je 60,5 % otců) bylo ve věkovém rozmezí 30 až 39 let. 26 otců (14 od chlapců a 12 od dívek) bylo ve věkovém rozmezí od 40 do 49 let.

4 otcové (2 od dívek a 2 od chlapců) byli starší než 49 let.

Věkové rozpětí dotazovaných rodičů se pohybovalo v rozmezí 27 až 49 let.

Tabulka č. 4

Věk matky a otce

2.	Věk matky	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	20 - 29	2	3	5	2,6	3,9	6,6
	30 - 39	25	28	53	32,9	36,8	69,7
	40 - 49	10	8	18	13,2	10,5	23,7
	Věk otce						
	30 - 39	21	25	46	27,6	32,9	60,5
	40 - 49	14	12	26	18,4	15,8	34,2
	Jiná varianta	2	2	4	2,6	2,6	5,3

3. otázka se týkala vzdělání matky a vzdělání otce. 54 matek (22 od chlapců a 32 od dívek, což bylo 71,1 % matek) mělo vzdělání středoškolské. 18 matek (13 od chlapců a 5 od dívek) mělo vzdělání vysokoškolské. 4 matky (2 od chlapců a 2 od dívek, tedy 5,3 % matek) měly vzdělání základní.

46 otců (19 od chlapců a 27 od dívek, což činilo 60,5 % otců) mělo vzdělání středoškolské. 23 otců (16 od chlapců a 7 od dívek) dosáhlo vzdělání vysokoškolského. 5 otců (2 od chlapců a 3 od dívek, což bylo 6,6 % otců) mělo pouze základní vzdělání. 2 otcové od 2 dívek měli vzdělání jiné.

Tabulka č. 5

Vzdělání matky a otce

3.	Vzdělání matky	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	ZŠ	2	2	4	2,6	2,6	5,3
	SŠ	22	32	54	28,9	42,1	71,1
	VŠ	13	5	18	17,1	6,6	23,7
	Vzdělání otce						
	ZŠ	2	3	5	2,6	3,9	6,6
	SŠ	19	27	46	25	35,5	60,5
	VŠ	16	7	23	21,1	9,2	30,3
	Jiná varianta	0	2	2	0	2,6	2,6

4. otázka se zabývala tím, kolik měli rodiče dětí a informacemi o rodině.

V 56 rodinách (v 26 od chlapců a v 30 od dívek, což bylo 73,7 % rodin) měli 2 děti. Ve 13 rodinách (v 6 od chlapců a v 7 od dívek, což bylo 17,1 % rodin) měli pouze 1 dítě. V 5 rodinách (ve 3 od chlapců a ve 2 od dívek, což činilo 6,6 % rodin) měli 3 děti. Pouze ve 2 rodinách (od 2 chlapců, což bylo 2,6 % rodin) měli 4 a více dětí.

Úplných rodin bylo 59 (z toho 29 u chlapců a 30 u dívek) tedy 77,6 % rodin. Rozvedených rodin bylo 14 (z toho 6 u chlapců a 8 u dívek) což bylo 18,4 % rodin. Neúplné rodiny byly jen 3 (z toho 2 u chlapců a 1 u dívky) tedy 3,9 % rodin..

Tabulka č. 6

Počet dětí v rodině a struktura rodiny

4.	Počet dětí	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	1	6	7	13	7,9	9,2	17,1
	2	26	30	56	34,2	39,5	73,7
	3	3	2	5	3,9	2,6	6,6
	4 a více	2	0	2	2,6	0	2,6
	Rodina						
	Úplná	29	30	59	38,2	39,5	77,6
	Rozvedená	6	8	14	7,9	10,5	18,4
	Neúplná	2	1	3	2,6	1,3	3,9

Dalšími respondenty bylo 23 třídních učitelek na 1. stupni základních škol. Věkové rozpětí dotazovaných učitelek bylo 26 až 45 let a jejich vzdělání bylo magisterské.

1.4 Organizace výzkumného šetření

První dotazníky byly zadány dětem ve 4. A v základní škole v Praze v dubnu 2005. Děti je vyplnily během jedné vyučovací hodiny. Návratnost dotazníků pro děti byla 100 %.

Rodiče dostali dotazníky na třídní schůzce v dubnu 2005. Děti je donesly do pěti dnů zpět do školy. Návratnost dotazníků byla 100 %.

Další dotazníky pro děti a rodiče byly rozdány ve dvou základních školách v Brně v červnu 2005.

V první škole byla distribuce dotazníků projednána s paní ředitelkou, kterou tento výzkum velice zajímal. Dotazníky byly předány paní učitelce ve 4. třídě. Za týden byly dotazníky vyzvednuty. Návratnost dotazníků pro děti byla 100 %. Návratnost dotazníků pro rodiče byla 92 %.

V druhé škole bylo zadání dotazníků projednáno s panem ředitelem. V této škole byly dotazníky zadány ve dvou čtvrtých třídách. Za týden byly dotazníky vyzvednuty. Ve 4. A byla návratnost dotazníků pro děti 100 %. Návratnost dotazníků pro rodiče byla 94 %.

Ve 4. B byla návratnost dotazníků pro děti 100 % a návratnost dotazníků pro rodiče 72,2 %. Čas na vyplnění dotazníků byl opět jeden týden.

Dále byly provedeny rozhovory s 23 třídními učitelkami, které vyučují v 1. až 5. třídě základních škol v Praze a v Brně.

Rozhovory se 7 učitelkami v Praze proběhly v říjnu 2005. Rozhovory s 16 učitelkami v Brně proběhly v lednu 2006.

2. Výsledky výzkumu

2.1 Výsledky dotazníkového šetření žáků

Analýza získaného materiálu ukázala, že děti pocházely z různých prostředí, snily o různých povoláních a měly odlišné podmínky k domácí přípravě i různé pracovní tempo. Ne každé dítě mělo někoho, kdo mu byl ochoten pomoci s vypracováváním domácích úkolů a s domácí přípravou. Byly děti, které přistupovaly k domácím úkolům s chutí, jenže pro mnoho dětí i rodičů znamenal domácí úkol nepřijemnou povinnost.

Názory rodičů na to, že děti dostávají domácí úkoly byly ve většině případů kladné.

2.1.1 Vyhodnocení otázky č. 3 zjišťující představy dětí o budoucím povolání

3. otázka se zabývala tím, jaké zaměstnání by děti jednou chtěly vykonávat. V odpovědích dětí se objevilo celkem 30 různých druhů zaměstnání. Nejvíce dětí toužilo být veterinárním lékařem nebo veterinární lékařkou. Bylo to celkem 9 dětí, 3 chlapci a 6 dívek. Na druhém místě byl lékař nebo lékařka. Toto zaměstnání by chtělo vykonávat 8 dětí, 1 chlapec a 7 dívek. Čtyřikrát se v odpovědích vyskytovala lékárnice, kadeřnice a policista, třikrát archeolog, právník, zpěvačka, a hasič. Dvakrát se v odpovědích objevil ekonom, architekt, učitelka, sekretářka, herečka, programátor, řidič tramvaje, malíř obrazů a fotbalista, jednou módní návrhářka, notářka, novinář, prodavač, zahradní architekt, výrobce počítačových her, učitel střelby, profesionální sjezdař, automechanik, horolezec, ochránce přírody a ředitel restaurace. 13 dětí, 9 chlapců a 4 dívky, zatím nevědělo.

Tabulka č. 7

Představy dětí o budoucím povolání

3.	Čím by chtěli být	Chlapci	Dívky
	Ekonom		2
	Architekt	2	
	Archeolog	3	
	Právník	1	2
	Učitelka		2
	Veterinární lékař	3	6
	Lékárnice		4
	Sekretářka		2
	Módní návrhářka		1
	Kadeřnice		4
	Zpěvačka		3
	Herečka		2
	Notářka		1
	Lékař	1	7
	Policista	4	
	Programátor	2	
	Novinář	1	
	Prodavač	1	
	Řidič tramvaje	2	
	Zahradní architekt		1
	Výrobce počítačových her	1	
	Učitel střelby	1	
	Profesionální sjezdař	1	
	Automechanik	1	
	Horolezec	1	
	Fotbalista	2	
	Malíř obrazů	1	1
	Hasič	3	
	Ochránce přírody	1	
	Ředitel restaurace	1	
	Zatím neví	9	4

2.1.2 Vyhodnocení 5. a 6. otázky zjišťující údaje o místu domácí přípravy

5. otázka zjišťovala, jestli děti měly svůj vlastní pokoj. 54 dětí (26 chlapců a 24 dívek, což bylo 64,3 % dětí) svůj vlastní pokoj mělo. 16 chlapců a 14 dívek, což je celkem 35 % dětí, svůj vlastní pokoj nemělo.

Tabulka č. 8

Vlastní dětský pokoj

5.	Vlastní pokoj	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Ano	26	28	54	31	33,3	64,3
	Ne	16	14	30	19	16,7	35,7

6. otázka zjišťovala, kde se děti připravovaly do školy. Většina dětí se připravovala do školy ve svém pokoji. Bylo to 24 chlapců a 24 dívek, tedy 48 dětí, což bylo 57,1 % dětí. V obývacím pokoji se připravovalo (14 chlapců a 8 dívek) celkem 22 dětí, což představovalo 26,2 % dětí. Kuchyň k domácí přípravě využívali 3 chlapci a 4 dívky, tedy 8,3 % dětí. Pokaždé jinde se připravovaly 4 dívky, tedy 4,8 % dětí. V ložnici se připravovaly 2 dívky, což je 2,4 % dětí a zahradu využíval k domácí přípravě jen 1 chlapec, tedy 1,2 % dětí.

Tabulka č. 9

Místo přípravy dětí do školy

6.	Místo přípravy do školy	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Dětský pokoj	24	24	48	28,6	28,6	57,1
	Obývací pokoj	14	8	22	16,7	9,5	26,2
	Kuchyň	3	4	7	3,6	4,8	8,3
	Zahrada	1	0	1	1,2	0,0	1,2
	Ložnice	0	2	2	0	2,4	2,4
	Pokaždé jinde	0	4	4	0	4,8	4,8

2.1.3 Vyhodnocení otázek č. 7, 8, 9 zjišťující časovou náročnost domácí přípravy

7. otázka zjišťovala, kolik času denně děti věnovaly průměrně vypracovávání domácích úkolů. 42 dětí (22 chlapců a 20 dívek, tedy 50 % dětí) se věnovalo vypracovávání domácích úkolů 0 až 30 minut denně. 37 dětí (17 chlapců a 20 dívek, tedy 44 % dětí) se věnovalo vypracovávání domácích úkolů 30 až 60 minut denně. 5 dětí (3 chlapci a 2 dívky, tedy 6 % dětí) vypracovávalo domácí úkoly 1 až 2 hodiny denně.

Tabulka č. 10

Průměrný čas vypracovávání domácích úkolů

7.	Průměrný čas vypracovávání DÚ	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	0 - 30 minut	22	20	42	26,2	23,8	50,0
	30 - 60 minut	17	20	37	20,2	23,8	44,0
	1 - 2 hodiny	3	2	5	4	2,4	6

8. otázka zjišťovala, kolik času denně věnovaly děti průměrně učení. 40 dětí (22 chlapců a 18 dívek, což je 47,6 % dětí) se učilo průměrně 0 až 30 minut denně. 27 dětí (10 chlapců a 17 dívek, tedy 32,1 % dětí) se učilo 30 až 60 minut denně. 14 dětí (10 chlapců a 4 dívky, tedy 16,7 % dětí) se učilo 1 až 2 hodiny denně. Pouze 3 chlapci, což je 3,6 % dětí, se věnovali učení více než 2 hodiny denně.

Tabulka č. 11

Průměrný čas učení u dětí

8.	Průměrný čas učení	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	0 - 30 minut	22	18	40	26,2	21,4	47,6
	30 - 60 minut	10	17	27	11,9	20,2	32,1
	1 - 2 hodiny	10	4	14	11,9	4,8	16,7
	2 hodiny a více	0	3	3	0	3,6	3,6

9. otázka se zaměřila na to, kolik času denně děti věnovaly průměrně přípravě pomůcek do školy. 77 dětí (z toho 38 chlapců a 39 dívek, což bylo 91,7 % dětí) si pomůcky do školy připravovalo v časovém rozmezí 0 až 30 minut denně. 6 dětí (4 chlapci a 2 dívky, tedy 7,1 % dětí) se přípravě pomůcek na vyučování věnovalo 30 až 60 minut denně. Pouze 1 dívka uvedla, že si pomůcky připravovala 2 hodiny a více.

Tabulka č. 12

Průměrný čas přípravy pomůcek do školy

9.	Průměrný čas přípravy pomůcek	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	0 - 30 minut	38	39	77	45,2	46,4	91,7
	30 - 60 minut	4	2	6	4,8	2,4	7,1
	1 - 2 hodiny	0	1	1	0	1,2	1,2

2.1.4 Vyhodnocení otázek č. 10, 11, 12 zjišťující osoby, které pomáhají dětem s domácí přípravou

10. otázka zjišťovala, jestli dětem rodiče pomáhali s domácími úkoly. 64 dětí (35 chlapců a 29 dívek, tedy 76,2 % dětí) uvedlo, že jim rodiče s domácími úkoly někdy pomáhali. 11 dětem (4 chlapcům a 7 dívkám, tedy 13,1 % dětí) rodiče s domácími úkoly vždycky pomáhali. 9 dětem (3 chlapcům a 6 dívkám, tedy 10,7 % dětí) rodiče s domácími úkoly nepomáhali.

Tabulka č. 13

Pomoc rodičů dětem s domácími úkoly

10.	Pomoc rodičů s DÚ	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Ano	4	7	11	4,8	8,3	13,1
	Ne	3	6	9	3,6	7,1	10,7
	Někdy	35	29	64	41,7	34,5	76,2

11. otázka se zabývala tím, jestli rodiče dětem pomáhali s učením. 46 dětí (25 chlapců a 21 dívek, což je 54,8 % dětí) napsalo, že jim rodiče s učením někdy pomáhali. 31 dětí (14 chlapců a 17 dívek, tedy 36,9 % dětí) uvedlo, že jim rodiče s učením vždy pomáhali. 7 dětí (3 chlapci a 6 dívek, což je 8,3 % dětí) uvedlo, že jim rodiče s učením nikdy nepomáhali.

Tabulka č. 14

Pomoc rodičů dětem s učením

11.	Pomoc rodičů s učením	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Ano	14	17	31	16,7	20,2	36,9
	Ne	3	4	7	3,6	4,8	8,3
	Někdy	25	21	46	29,8	25,0	54,8

12. otázka zjišťovala, jestli dětem rodiče pomáhali s přípravou pomůcek do školy. 56 dětí (28 chlapců a 28 dívek, což je 66,7 % dětí) uvedlo, že jim rodiče nikdy nepomáhali s přípravou pomůcek do školy. 21 dětí (9 chlapců a 12 dívek, což je 25 % dětí) napsalo, že jim rodiče s přípravou pomůcek na vyučování někdy pomáhali. 7 dětem (3 chlapcům a 4 dívkám, tedy 8,3 % dětí) rodiče s přípravou pomůcek vždycky pomáhali.

Tabulka č. 15

Pomoc rodičů dětem s přípravou pomůcek do školy

12.	Pomoc rodičů s přípravou pomůcek	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Ano	5	2	7	6,0	2,4	8,3
	Ne	28	28	56	33,3	33,3	66,7
	Někdy	9	12	21	10,7	14,3	25

13. otázka se zajímala o to, jestli děti bavilo nebo nebavilo vypracovávat domácí úkoly a proč. 39 dětí (19 chlapců a 20 dívek, což bylo 46,4 % dětí) odpovědělo, že je

domácí úkoly bavilo vypracovávat někdy. U 6 chlapců a 5 dívek to záleželo na obtížnosti, u 1 chlapce a 2 dívek na časové náročnosti, u 1 dívky na počasí, u 4 dívek a 4 chlapců na předmětu, u 8 chlapců a 5 dívek na zábavnosti, u 1 dívky na školní úspěšnosti, u 1 dívky na pochopení látky a u 1 dívky na únavě.

28 dětí (13 chlapců a 15 dívek, tedy 33,3 % dětí) odpovědělo, že je vypracovávat domácí úkoly bavilo. Jako důvod uvedli 3 chlapci a 1 dívka procvičení nové látky, 1 chlapec odreagování, 2 dívky nemají lepší činnost, pro 1 chlapce nebyly domácí úkoly obtížné, 2 chlapci a 3 dívky jako důvod uvedli nové informace, pro 3 chlapce a 4 dívky byl domácí úkol zábava, 1 chlapec a 4 dívky měli radost ze psaní, 1 dívka věděla, že po domácích úkolech bude mít svůj vlastní program a 2 chlapci žádný důvod neuvedli.

Bohužel 17 dětí (10 chlapců a 7 dívek, tedy 20,2 % dětí) odpovědělo, že je vypracovávat domácí úkoly nebavilo. Pro 2 chlapce byl domácí úkol nuda, 1 dívka byla radši ven, 1 dívku domácí úkoly nebavily, 3 chlapci měli lepší program, 1 chlapec byl unavený, 1 dívka si myslela, že jsou domácí úkoly zadávány příliš často, 1 chlapec a 2 dívky napsali, že domácí úkoly nejsou zábavné.

2.1.5 Vyhodnocení otázek č. 13 a 14 vyhodnocující názory dětí na domácí úkoly

(Viz tabulka č. 16 na následující straně).

Tabulka č. 16

Zábavnost zadávaných domácích úkolů

13.	Baví děti vypracovávat DÚ?	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Ano - proč?	13	15	28	15,5	17,9	33,3
	<i>Procvičení nové látky</i>	3	1	4	3,6	1,2	4,8
	<i>Odreagování</i>	1	0	1	1,2	0	1,2
	<i>Není lepší činnost</i>	0	2	2	0	2,4	2,4
	<i>Nejsou obtížné</i>	1	0	1	1,2	0	1,2
	<i>Nové informace</i>	2	3	5	2,4	3,6	6,0
	<i>Zábava</i>	3	4	7	3,6	4,8	8,3
	<i>Radost z psaní</i>	1	4	5	1,2	4,8	6,0
	<i>Po úkolech svůj program</i>	0	1	1	0	1,2	1,2
	<i>Žádný důvod</i>	2	0	2	2,4	0	2,4
	Ne - proč?	10	7	17	11,9	8,3	20,2
	<i>Nuda</i>	2	0	2	2,4	0	2,4
	<i>Radši by šla ven</i>	0	1	1	0	1,2	1,2
	<i>Úkoly ji nebaví</i>	0	1	1	0	1,2	1,2
	<i>Lepší program</i>	3	0	3	3,6	0	3,6
	<i>Únava</i>	1	0	1	1,2	0	1,2
	<i>Časté zadávání DÚ</i>	0	1	1	0	1,2	1,2
	<i>Nejsou zábavné</i>	1	2	3	1,2	2,4	3,6
	<i>Časová náročnost</i>	3	2	5	3,6	2,4	6
	Někdy - proč?	19	20	39	22,6	23,8	46,4
	<i>Podle obtížnosti</i>	6	5	11	7,1	6,0	13,1
	<i>Podle časové náročnosti</i>	1	2	3	1,2	2,4	3,6
	<i>Podle počasí</i>	0	1	1	0	1,2	1,2
	<i>Podle předmětu</i>	4	4	8	4,8	4,8	9,5
	<i>Podle zábavnosti</i>	8	5	13	9,5	6,0	15,5
	<i>Podle školní úspěšnosti</i>	0	1	1	0	1,2	1,2
	<i>Podle pochopení látky</i>	0	1	1	0	1,2	1,2
	<i>Podle únavy</i>	0	1	1	0	1,2	1,2

14. otázka se zabývala tím, jestli děti byly nebo nebyly rády, že dostávaly domácí úkoly, a proč. 36 dětí (19 chlapců a 17 dívek, což bylo 42,9 % dětí) napsalo, že byly někdy rády, že dostávaly domácí úkoly. U 1 chlapce to záleželo na zábavnosti domácího úkolu, u 5 chlapců a 3 dívek na obtížnosti, u 6 dívek na časové náročnosti, u 2 chlapců a 3 dívek na předmětu, u 4 chlapců a 1 dívky na obtížnosti, u 1 chlapce a 1 dívky na počasí, u 1 chlapce na únavě, 1 chlapec doma neměl co dělat, u 2 chlapců a 1 dívky byly důvodem nové vědomosti a u 2 chlapců a 2 dívek záleželo na náladě.

27 dětí (14 chlapců a 13 dívek, což bylo 32,1 % dětí) uvedlo, že nebyly rády, že dostávaly domácí úkoly. 1 chlapci a 1 dívce vadilo, že byla za zapomenutí domácího úkolu poznámka, 1 chlapci a 1 dívce se zdálo, že mají hodně domácích úkolů, pro 3 chlapce a 1 dívku byl domácí úkol ztráta času, pro 5 chlapců a 3 dívky byl domácí úkol nuda, 1 chlapec si myslel, že je učení dost ve škole, 1 chlapec a 1 dívka napsali, že v jiných školách měli méně domácích úkolů, 2 dívky měly lepší program, 1 chlapec a 1 dívka měli málo času, 1 chlapci a 2 dívkám se domácí úkoly zdály být časově náročné a 1 dívka neuvedla žádný důvod.

21 dětí (9 chlapců a 12 dívek, tedy 25 % dětí) bylo rádo, že dostávaly domácí úkoly. Pro 2 chlapce a 3 dívky byl domácí úkol zábava, 4 chlapci a 4 dívky uvedli jako důvod procvičení nové látky, u 2 chlapců a 3 dívek byly důvodem nové vědomosti, a u 1 chlapce a 2 dívek to byla obliba školních povinností. (Viz tabulka č. 17 na následující straně).

Tabulka č. 17

Názor děti na zadávání domácích úkolů

14. Jsou děti rády, že dostávají DÚ?	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
Ano - proč?	9	12	21	10,7	14,3	25
<i>Zábava</i>	2	3	5	2,4	3,6	6
<i>Procvičení probírané látky</i>	4	4	8	4,8	4,8	9,5
<i>Nové vědomosti</i>	2	3	5	2,4	3,6	6
<i>Obliba školních povinností</i>	1	2	3	1,2	2,4	3,6
Ne - proč?	14	13	27	16,7	15,5	32,1
<i>Za zapomenutí poznámka</i>	1	1	2	1,2	1,2	2,4
<i>Hodně DÚ</i>	1	1	2	1,2	1,2	2,4
<i>Ztráta času</i>	3	1	4	3,6	1,2	4,8
<i>Nuda</i>	5	3	8	6	3,6	9,5
<i>Učení je dost ve škole</i>	1	0	1	1,2	0	1,2
<i>V jiných školách méně DÚ</i>	1	1	2	1,2	1,2	2,4
<i>Lepší program</i>	0	2	2	0	2,4	2,4
<i>Málo času</i>	1	1	2	1,2	1,2	2,4
<i>Časová náročnost</i>	1	2	3	1,2	2,4	3,6
<i>Žádný důvod</i>	0	1	1	0	1,2	1,2
Někdy - proč?	19	17	36	22,6	20,2	42,9
<i>Podle zábavnosti</i>	1	0	1	1,2	0	1,2
<i>Podle obtížnosti</i>	5	3	8	6	3,6	9,5
<i>Podle časové náročnosti</i>	0	6	6	0	7,1	7,1
<i>Podle předmětu</i>	2	3	5	2,4	3,6	6
<i>Podle obtížnosti</i>	4	1	5	4,8	1,2	6
<i>Podle počasí</i>	1	1	2	1,2	1,2	2,4
<i>Podle únavy</i>	1	0	1	1,2	0	1,2
<i>Doma nemá co dělat</i>	1	0	1	1,2	0	1,2
<i>Nové vědomosti</i>	2	1	3	2,4	1,2	3,6
<i>Podle nálady</i>	2	2	4	2,4	2,4	4,8

2.1.6 Vyhodnocení otázky č. 15 zjišťující osobu, která dětem nejvíce pomáhá s domácí přípravou

15. otázka zjišťovala, kdo dětem nejvíce pomáhal s učením, s domácími úkoly a s přípravou školních pomůcek. 42 dětí (23 chlapců a 19 dívek, což bylo 50 % dětí) uvedlo, že jim se školou nejvíce pomáhala matka. 28 dětí (13 chlapců a 15 dívek, tedy 33,3 % dětí) napsalo, že jim se školou nejvíce pomáhali oba rodiče. 4 dětem (1 chlapci a 3 dívkám) pomáhal se školou bratr, 1 dívce pomáhal sestra, 3 chlapcům a 2 dívkám pomáhal babička. Otec se školou nejvíce pomáhal pouze 1 dívce a 1 chlapci, tedy 2,4 % dětí. 1 chlapci a 1 dívce tedy 2,4 % dětí, nepomáhal se školou nikdo.

Tabulka č. 18

Osoby pomáhající dětem se školou

15. Kdo dětem nejvíce pomáhá se školou?	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
<i>Matka</i>	23	19	42	27,4	22,6	50
<i>Otec</i>	1	1	2	1,2	1,2	2,4
<i>Oba rodiče</i>	13	15	28	15,5	17,9	33,3
<i>Sestra</i>	0	1	1	0	1,2	1,2
<i>Bratr</i>	1	3	4	1,2	3,6	4,8
<i>Babička</i>	3	2	5	2,4	2,4	4,8
<i>Nikdo</i>	1	1	2	1,2	1,2	2,4

2.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření rodičů

2.2.1 Vyhodnocení otázek č. 5 a 6 zjišťující místo domácí přípravy dětí

5. otázka zjišťovala, jestli má každé dítě samostatný pokoj. 46 rodičů (25 od chlapců a 21 od dívek, což bylo 60,5 % rodičů) odpovědělo, že jejich dítě samostatný pokoj

nemělo. 30 rodičů (12 od chlapců a 18 od dívek, tedy 39,5 % rodičů) odpovědělo, že jejich dítě samostatný pokoj mělo.

Tabulka č. 19

Vlastní dětský pokoj

5.	Samostatný dětský pokoj	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Ano	12	18	30	15,8	23,7	39,5
	Ne	25	21	46	32,9	27,6	60,5

Otázkou č. 6 byly získány informace o tom, kde se děti připravovaly do školy. 56 dětí (28 chlapců a 28 dívek, tedy 73,7 % dětí) se do školy připravovalo v dětském pokoji. 11 dětí (5 chlapců a 6 dívek, což je 14,5 % dětí) se připravovalo v obývacím pokoji. 6 dětí (4 chlapci a 2 dívky, tedy 7,9 % dětí) se domácí přípravě věnovalo v kuchyni. 2 děti, což je 2,6 % dětí, používaly k domácí přípravě pracovnu a pouze 1 dívka, tedy 1,3 %, se připravovala v ložnici.

Tabulka č. 20

Místo domácí přípravy dětí na vyučování

6.	Místo přípravy do školy	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Dětský pokoj	28	28	56	36,8	36,8	73,7
	Obývací pokoj	5	6	11	6,6	7,9	14,5
	Kuchyň	4	2	6	5,3	2,6	7,9
	Ložnice	0	1	1	0	1,3	1,3
	Pracovna	0	2	2	0	2,6	2,6

2.2.2 Vyhodnocení otázek č. 7, 8 a 9 zjišťující čas domácí přípravy dětí

Otázkou č. 7 bylo zjišťováno, kolik času denně věnovalo průměrně dítě vypracovávání domácích úkolů. 38 dětí (20 chlapců a 18 dívek, tedy 50 % dětí) se věnovalo vypracovávání domácích úkolů 30 až 60 minut denně. 28 dětí (14 chlapců a 14 dívek, což je 36,8 % dětí) se vypracováváním domácích úkolů zabývalo 0 až 30 minut denně. 10 dětí (3 chlapci a 7 dívek, tedy 13,2 % dětí) se věnovalo vypracovávání domácích úkolů 1 až 2 hodiny denně.

Tabulka č. 21

Průměrný čas vypracovávání domácích úkolů

7.	Průměrný čas vypracovávání DÚ	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	0 - 30 minut	14	14	28	18,4	18,4	36,8
	30 - 60 minut	20	18	38	26,3	23,7	50
	1 - 2 hodiny	3	7	10	3,9	9,2	13,2

8. otázka se zabývala tím, kolik času denně věnuje dítě průměrně učení. 35 dětí (15 chlapců a 20 dívek, což bylo 46,1 % dětí) se věnovalo učení 30 až 60 minut denně. 32 dětí (18 chlapců a 14 dívek, tedy 42,1 % dětí) se učilo denně 0 až 30 minut. 9 dětí (4 chlapci a 5 dívek, což činí 11,8 % dětí) se učení věnovalo 1 až 2 hodiny denně.

Tabulka č. 22

Průměrný čas učení

8.	Průměrný čas učení	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	0 - 30 minut	18	14	32	23,7	18,4	42,1
	30 - 60 minut	15	20	35	19,7	26,3	46,1
	1 - 2 hodiny	4	5	9	5,3	7	11,8

Vyhodnocením **9. otázky** byly získány informace o tom, kolik času denně věnovalo průměrně dítě přípravě pomůcek do školy. 71 rodičů (35 od chlapců a 36 od dívek, tedy 93,4 % rodičů) odpovědělo, že se jejich děti věnovaly přípravě pomůcek na vyučování 0 až 30 minut denně. Pouze 5 dětí (2 chlapci a 1 dívka, což bylo 73,7 % dětí) si pomůcky připravovalo v časovém rozmezí 30 až 60 minut denně.

Tabulka č. 23

Průměrný čas přípravy pomůcek na vyučování

9.	Průměrný čas přípravy pomůcek	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	0 - 30 minut	35	36	71	46,1	47,4	93,4
	30 - 60 minut	2	3	5	3	3,9	6,6

2.2.3 Vyhodnocení otázek č. 10, 11 a 12 zjišťující osoby, které dětem pomáhají s domácí přípravou

10. otázka zjišťovala, jestli rodiče dětem pomáhali s domácími úkoly. 52 rodičů (28 od chlapců a 24 od dívek, což je 68,4 % rodičů) odpovědělo, že někdy svým dětem s domácími úkoly pomáhali. 23 rodičů (8 od chlapců a 15 od dívek, tedy 30,3 % rodičů) odpovědělo, že svým dětem s domácími úkoly pravidelně pomáhali. Pouze 1 rodič, což činí 1,3 % rodičů, svému synovi s domácími úkoly nikdy nepomáhal.

Tabulka č. 24

Pomoc rodičů dětem s domácími úkoly

10.	Pomoc dítěti s DÚ	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Ano	8	15	23	10,5	19,7	30,3
	Ne	1	0	1	1,3	0	1,3
	Někdy	28	24	52	36,8	31,6	68,4

Otázkou č. 11 byly získány informace od rodičů, zda pomáhali svým dětem s učením. 56 rodičů (26 od chlapců a 30 od dívek, tedy 73,7 % rodičů) uvedlo, že svým dětem s učením někdy pomáhali. 20 rodičů (11 od chlapců a 9 od dívek, což činilo 26,3 % rodičů) napsalo, že se se svými dětmi pravidelně učili. Žádný rodič neuvedl, že se se svým dítětem nikdy neučil.

Tabulka č. 25

Pomoc rodičů dětem s učením

11. Pomoc dítěti s učením	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
Ano	11	9	20	14,5	11,8	26,3
Někdy	26	30	56	34,2	39,5	73,7

12. otázka se zajímala o to, jestli rodiče svým dětem pomáhali s přípravou pomůcek do školy. 48 rodičů (22 od chlapců a 26 od dívek, což je 63,2 % rodičů) uvedlo, že svým dětem s přípravou pomůcek na vyučování někdy pomáhali. 19 rodičů (10 od chlapců a 9 od dívek, tedy 25 % rodičů) svým dětem s přípravou pomůcek na vyučování nikdy nepomáhalo. 9 rodičů (5 od chlapců a 4 od dívek, tedy 11,8 % rodičů) svým dětem s přípravou pomůcek na vyučování vždycky pomáhalo.

Tabulka č. 26

Pomoc rodičů dětem s přípravou pomůcek do školy

12. Pomoc dítěti s přípravou pomůcek	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
Ano	5	4	9	6,6	5,3	11,8
Ne	10	9	19	13,2	11,8	25
Někdy	22	26	48	28,9	34,2	63,2

2.2.4 Vyhodnocení otázek č. 13 a 14 zjišťující názory rodičů na zadávání domácích úkolů

13. otázka zjišťovala, jestli si rodiče myslí, že je jejich dítě domácími úkoly stresované. 49 rodičů (22 od chlapců a 27 od dívek, tedy 64,5 % rodičů) si myslelo, že jejich dítě domácí úkoly nestresovaly. 24 rodičů (14 od chlapců a 10 od dívek, což je 31,6 % rodičů) se domnívalo, že jejich děti domácí úkoly někdy stresovaly. Pouze 3 rodiče, což činilo 3,9 % rodičů, odpověděli, že jejich dítě domácí úkoly nikdy nestresovaly.

Tabulka č. 27

Děti a stres z domácích úkolů

13.	Je dítě DÚ stresované?	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Ano	1	2	3	1,3	2,6	3,9
	Ne	22	27	49	28,9	35,5	64,5
	Někdy	14	10	24	18,4	13,2	31,6

Otázkou č. 14 byly získány informace o tom, zda si rodiče myslí, že je dobré dětem zadávat domácí úkoly, a proč. Pokud ano, jak často by domácí úkoly měly být zadávány? 72 rodičů (35 od chlapců a 37 od dívek, tedy 94,7 % rodičů) souhlasilo se zadáváním domácích úkolů. Důvody však měli různé. U 40 rodičů bylo důvodem procvičení znalostí, u 11 rodičů plnění povinností, 2 rodiče souhlasili pouze se zadáváním krátkých domácích úkolů, 4 rodiče napsali, že se díky domácím úkolům poznalo, co dítě neumělo, pro 5 rodičů bylo důvodem k zadávání domácích úkolů upevnění vědomostí, u 3 rodičů to byla kontrola obsahu hodin, 1 rodič se domníval, že by za domácí úkol mělo být pouze vyhledávání informací, 1 rodič jako důvod uvedl pochopení učiva, 1 rodič napsal, že je domácí úkol smysluplná činnost, u 1 rodiče záleželo na rozsahu a účelu domácího úkolu, 1 rodič si myslel, že jeho syn potřeboval mít zadaný domácí úkol a 2 rodiče odpověděli, že domácí úkol je formou učení.

Pouze 4 rodiče (2 od chlapců a 2 od dívek, tedy 5,3 % rodičů) se domnívali, že není dobré dětem zadávat domácí úkoly. 1 rodič uvedl, že by domácí úkoly měly být

zadávány pouze výjimečně. Další rodič napsal, že domácí úkoly jsou jen další práce pro rodiče, 1 rodič uvedl, že děti mají dost velkou zátěž už ve škole a 1 rodič žádný důvod neuvedl.

K frekvenci zadávání domácích úkolů, většina rodičů uvedla, že preferuje časté zadávání. 31 rodičů souhlasilo se zadáváním domácích úkolů dvakrát až třikrát týdně, dalších 16 rodičů se domnívalo, že by domácí úkoly měly být zadávány každý den, 13 rodičů napsalo, že by domácí úkoly měly být zadávány obden, 9 rodičů souhlasilo se zadáváním domácích úkolů nejméně třikrát týdně, 2 rodiče si mysleli, že to záleží pouze na názoru paní učitelky a 1 rodič souhlasil se zadáváním domácích úkolů po probrání nové látky. (Viz tabulka č. 28 na následující straně).

Tabulka č. 28

Názor rodičů na zadávání domácích úkolů

14.	Souhlasíte se zadáváním DÚ?	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
	Ano - proč?	35	37	72	46,1	48,7	94,7
	<i>Procvičení znalostí</i>	17	23	40	22,4	30,3	52,6
	<i>Plnění povinností</i>	6	5	11	7,9	6,6	14,5
	<i>Jen krátké DÚ</i>	1	1	2	1,3	1,3	2,6
	<i>Pozná se, co dítě neumí</i>	3	1	4	3,9	1,3	5,3
	<i>Upevnění vědomostí</i>	2	3	5	2,6	3,9	6,6
	<i>Kontrola obsahu hodin</i>	2	1	3	2,6	1,3	3,9
	<i>Jen vyhledávání informací</i>	1	0	1	1,3	0	1,3
	<i>Pochopení učiva</i>	1	0	1	1,3	0	1,3
	<i>Smysluplná činnost</i>	0	1	1	0	1,3	1,3
	<i>Záleží na rozsahu a účelu</i>	1	0	1	1,3	0	1,3
	<i>Potřebuje mít zadání DÚ</i>	1	0	1	1,3	0	1,3
	<i>Forma učení</i>	0	2	2	0	2,6	2,6
	Jak často?						
	<i>Každý den</i>	5	11	16	6,6	14,5	21,1
	<i>Dvakrát až třikrát týdně</i>	16	15	31	21,1	19,7	40,8
	<i>Nejméně třikrát týdně</i>	4	5	9	5,3	6,6	11,8
	<i>Obden</i>	8	5	13	10,5	6,6	17,1
	<i>Po probrání nové látky</i>	1	0	1	1,3	0	1,3
	<i>Podle názoru učitele</i>	1	1	2	1,3	1,3	2,6
	Ne - proč?	2	2	4	2,6	2,6	5,3
	<i>Pouze výjimečně</i>	0	1	1	0	1,3	1,3
	<i>Velká zátěž ve škole</i>	0	1	1	0	1,3	1,3
	<i>Další práce pro rodiče</i>	1	0	1	1,3	0	1,3
	<i>Žádný důvod</i>	1	0	1	1,3	0	1,3

2.2.5 Vyhodnocení otázky č. 15 zjišťující osoby, které dětem nejvíce pomáhají s domácí přípravou

15. otázka zjišťovala, kdo dětem nejvíce pomáhá s domácími úkoly, s učením a s přípravou školních pomůcek. 50 rodičů (24 od chlapců a 26 od dívek, tedy 65,8 % rodičů) uvedlo, že dětem se školou nejvíce pomáhala matka. 20 rodičů (8 od chlapců a 12 od dívek, což činilo rodičů 26,3 % rodičů) napsalo, že dětem se školou pomáhali oba dva rodiče. 3 rodiče (2 od chlapců a 1 od dívky, což je 3,9 % rodičů) uvedli, že jejich dítěti se školou pomáhal bratr, 2 rodiče (od 2 chlapců, tedy 2,6 % rodičů) napsali, že jejich dítěti pomáhala se školou babička a pouze 1 rodič napsal, že jeho synovi se školou nikdo nepomáhal.

Tabulka č. 29

Osoby nejvíce pomáhající dětem s domácí přípravou

15. Kdo dětem nejvíce pomáhá se školou?	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
<i>Matka</i>	24	26	50	31,6	34,2	65,8
<i>Oba rodiče</i>	8	12	20	10,5	15,8	26,3
<i>Bratr</i>	2	1	3	2,6	1,3	3,9
<i>Babička</i>	2	0	2	2,6	0	2,6
<i>Nikdo</i>	1	0	1	1,3	0	1,3

2.3 Celkové porovnání získaných dat od dětí a rodičů

Čas vypracovávání domácích úkolů 0 až 30 minut uvedlo 50 % dětí, ale jen 36,8 % rodičů. Čas vypracovávání domácích úkolů 30 až 60 minut napsalo 44 % dětí, ale 50 % rodičů. Čas vypracovávání domácích úkolů 1 až 2 hodiny uvedlo pouze 6 % dětí, ale 13,2 % rodičů.

Tabulka č. 30

Průměrný čas vypracování domácích úkolů

	Odpovědi dětí	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
7.	Průměrný čas vypracování DÚ						
	0 - 30 minut	22	20	42	26,2	23,8	50
	30 - 60 minut	17	20	37	20,2	23,8	44
	1 - 2 hodiny	3	2	5	4	2,4	6
	Odpovědi rodičů						
7.	Průměrný čas vypracování DÚ						
	0 - 30 minut	14	14	28	18,4	18,4	36,8
	30 - 60 minut	20	18	38	26,3	23,7	50
	1 - 2 hodiny	3	7	10	3,9	9,2	13,2

Průměrný čas učení 0 až 30 minut uvedlo 47,6 % dětí, ale 42,1 % rodičů. Čas vypracování domácích úkolů 30 až 60 minut napsalo 32,1 % dětí, ale 46,1 % rodičů. 16,7 % dětí a 11,8 % rodičů uvedlo, že se děti učí 1 až 2 hodiny denně. Pouze 3,6 % dětí napsalo, že se denně učí déle než 2 hodiny. (Viz tabulka č. 31 na následující straně).

Tabulka č. 31

Průměrný čas učení

	Odpovědi dětí	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
8.	Průměrný čas učení						
	0 - 30 minut	22	18	40	26,2	21,4	47,6
	30 - 60 minut	10	17	27	11,9	20,2	32,1
	1 - 2 hodiny	10	4	14	11,9	4,8	16,7
	2 hodiny a více	0	3	3	0	3,6	3,6
	Odpovědi rodičů						
8.	Průměrný čas učení						
	0 - 30 minut	18	14	32	23,7	18,4	42,1
	30 - 60 minut	15	20	35	19,7	26,3	46,1
	1 - 2 hodiny	4	5	9	5,3	7	11,8

Na otázku, jestli rodiče dětem pomáhají s domácími úkoly, odpovědělo 13,1 % dětí a 30,3 % rodičů, že ano, 76,2 % dětí a 68,4 % rodičů, že někdy a pouze 10,7 % dětí a 1,3 % rodičů, že ne.

Tabulka č. 32

Pomoc rodičů dětem s domácími úkoly

	Odpovědi dětí	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
10.	Pomoc rodičů s DÚ						
	Ano	4	7	11	4,8	8,3	13,1
	Ne	3	6	9	3,6	7,1	10,7
	Někdy	35	29	64	41,7	34,5	76,2
	Odpovědi rodičů						
10.	Pomoc dítěti s DÚ						
	Ano	8	15	23	10,5	19,7	30,3
	Ne	1	0	1	1,3	0	1,3
	Někdy	28	24	52	36,8	31,6	68,4

Na otázku, jestli rodiče dětem pomáhají s učením, odpovědělo 36,9 % dětí, ale 26,3 % rodičů, že ano, 54,8 % dětí, ale 73,7 % rodičů, že někdy a pouze 8,3 % dětí, že ne.

Tabulka č. 33

Pomoc rodičů dětem s učením

	Odpovědi dětí	Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
11. Pomoc rodičů s učením							
Ano	14	17	31	16,7	20,2	36,9	
Ne	3	4	7	3,6	4,8	8,3	
Někdy	25	21	46	29,8	25,0	54,8	
Odpovědi rodičů							
11. Pomoc dítěti s učením							
Ano	11	9	20	14,5	11,8	26,3	
Někdy	26	30	56	34,2	39,5	73,7	

94,7 % rodičů, ale jen 25 % dětí souhlasilo se zadáváním domácích úkolů. 42,9 % dětí souhlasilo se zadáváním domácích úkolů někdy. Pouze 5,3 % rodičů, ale 32,1 % dětí nesouhlasilo se zadáváním domácích úkolů. (Viz tabulka č. 34 na následující straně).

Tabulka č. 34

Názory dětí a rodičů na zadávání domácích úkolů

14.	Jsou děti rády, že dostávají DÚ?	Děti %			Rodiče%		
		Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci	Dívky	Děti
	Ano - proč?	10,7	14,3	25	46,1	48,7	94,7
	<i>Zábava</i>	2,4	3,6	6			
	<i>Procvičení probírané látky</i>	4,8	4,8	9,5	22,4	20,3	52,6
	<i>Nové vědomosti</i>	2,4	3,6	6	1,3	0	1,3
	<i>Obliba školních povinností</i>	1,2	2,4	3,6			
	<i>Plnění povinností</i>				7,9	6,6	14,5
	<i>Jen krátké DÚ</i>				1,3	1,3	2,6
	<i>Pozná se, co dítě neumí</i>				3,9	1,3	5,3
	<i>Upevnění vědomostí</i>				2,6	3,9	6,6
	<i>Kontrola obsahu hodin</i>				2,6	1,3	3,9
	<i>Pochopení učiva</i>				1,3	0	1,3
	<i>Smysluplná činnost</i>				0	1,3	1,3
	<i>Záleží na rozsahu a účelu</i>				1,3	0	1,3
	<i>Potřebuje mít zadání DÚ</i>				1,3	0	1,3
	<i>Forma učení</i>				0	2,6	2,6
	Jak často?						
	<i>Každý den</i>				6,6	14,5	21,1
	<i>Dvakrát až třikrát týdně</i>				21,1	19,7	40,8
	<i>Nejméně třikrát týdně</i>				5,3	6,6	11,8
	<i>Obden</i>				10,5	6,6	17,1
	<i>Po probrání nové látky</i>				1,3	0	1,3
	<i>Podle názoru učitele</i>				1,3	1,3	2,6
	Ne - proč?	16,7	15,5	32,1	2,6	2,6	5,3
	<i>Za zapomenutí poznámka</i>	1,2	1,2	2,4			

Hodně DÚ	1,2	1,2	2,4			
Ztráta času	3,6	1,2	4,8			
Nuda	6	3,6	9,5			
Učení je dost ve škole	1,2	0	1,2	0	1,3	1,3
V jiných školách méně DÚ	1,2	1,2	2,4			
Lepší program	0	2,4	2,4			
Málo času	1,2	1,2	2,4			
Časová náročnost	1,2	2,4	3,6			
Žádný důvod	0	1,2	1,2	1,3	0	1,3
Pouze výjimečně				0	1,3	1,3
Další práce pro rodiče				1,3	0	1,3
Někdy - proč?	22,6	20,2	42,9			
Podle zábavnosti	1,2	0	1,2			
Podle obtížnosti	6	3,6	9,5			
Podle časové náročnosti	0	7,1	7,1			
Podle předmětu	2,4	3,6	6			
Podle obtížnosti	4,8	1,2	6			
Podle počasí	1,2	1,2	2,4			
Podle únavy	1,2	0	1,2			
Doma nemá co dělat	1,2	0	1,2			
Nové vědomosti	2,4	1,2	3,6			
Podle nálady	2,4	2,4	4,8			

2.4 Výsledky výzkumu získané rozhovorem

Rozhovor byl proveden s 23 třídními učitelkami v základních školách v Praze a v Brně.

1. otázka: Myslíte si, že je nutné dětem zadávat domácí úkoly?

Na tuto otázku odpověděly všechny dotazované učitelky, že ano.

2. otázka: Proč dětem zadáváte domácí úkoly?

Důvodem pro zadávání domácích úkolů bylo u 10 učitelek procvičení probraného učiva, u 8 učitelek upevnění vědomostí, u 2 učitelek seznámení rodičů s obsahem vyučovacích hodin, u 1 učitelky rozšíření učiva, u 1 učitelky přivyknutí povinnostem, u 1 učitelky nacvičení systému v práci a organizace času.

3. otázka: Jak často dětem zadáváte domácí úkoly?

Každý den – 5 učitelek.

Čtyřikrát týdně – 10 učitelek.

Třikrát týdně – 4 učitelky.

Dvakrát týdně – 3 učitelky.

Jedenkrát týdně - 1 učitelka.

4. otázka: Z jakých školních předmětů dětem zadáváte domácí úkoly?

Český jazyk - 23 učitelek.

Matematika - 23 učitelek.

Přírodověda - 10 učitelek.

Vlastivěda - 13 učitelek.

Čtení – 19 učitelek.

Cizí jazyk – 17 učitelek.

Pracovní činnosti – 5 učitelek.

Dobrovolné domácí úkoly a referáty – 17 učitelek.

5. otázka: Jaký rozsah mají domácí úkoly, které zadáváte?

Nezaberou dětem více času než:

5 minut – 2 učitelky.

5 až 10 minut – 9 učitelek.

10 až 15 minut – 10 učitelek.

15 až 20 minut – 2 učitelky.

Výsledky rozhovorů:

Všechny učitelky byly pro zadávání domácích úkolů. Důvodem bylo u většiny učitelek procvičení a upevnění probraného učiva. Domácí úkoly bývají zadávány často, ale nebývají dlouhé. Domácí úkoly bývají zadávány především z českého jazyka a z matematiky, ale i z vlastivědy, přírodovědy a dalších předmětů včetně čtení a cizího jazyka. Domácí úkol by, podle názorů učitelek, dětem neměl zabrat více než 5 až 20 minut denně.

DISKUZE

Díky tomuto výzkumu a spolupráci ze strany dětí, jejich rodičů i učitelů bylo zmapováno, jakým způsobem v rodinách probíhá psaní domácích úkolů, učení a příprava pomůcek do školy, kdo dětem s jejich školními povinnostmi pomáhá, jaké mají děti rodinné zázemí, kde se připravují do školy, jak jsou pro ně časově náročné jejich školní povinnosti a s jakou chutí či nechutí děti vypracovávají domácí úkoly.

Součástí výzkumu byla konfrontace názorů dětí a jejich rodičů na podobné otázky týkající se domácí přípravy. Nejvíce se názory dětí a rodičů lišily v tom, jestli je dobré zadávat domácí úkoly. Zatímco 94,7 %, tedy naprostá většina rodičů, souhlasila se zadáváním domácích úkolů, 32,1 % dětí se zadáváním domácích úkolů nesouhlasilo. 42,9 % dětí by chtělo domácí úkol jen někdy. Pouze 25 % dětí se zadáváním domácích úkolů souhlasilo. Otázkou zůstává, proč tomu tak je. Jako největší problém se ukázalo to, že domácí úkoly, které děti běžně dostávají, pro ně často nejsou dostatečně motivující a zajímavé. Mnoho učitelů stále zůstává u tradičních domácích úkolů jako je opisování vět nebo vypočítávání příkladů z učebnice. Domnívám se, že by děti uvítaly, kdyby v domácích úkolech mohly projevit více vlastních nápadů a tvořivosti.

Z výzkumu provedeného pomocí dotazníků vyplynulo, že 36,5 % dětí domácí úkoly vypracovává 0 až 30 minut denně a 50 % dětí domácí úkoly trvají 30 až 60 minut. 42,1 % dětí se denně učí 0 až 30 minut, 46,1 % dětí se denně učení věnuje 30 až 60 minut. 11,8 % dětí se denně učí 1 až 2 hodiny, jsou ale i děti, které se denně učí déle než 2 hodiny. Toto je naprosto v rozporu s názory některých učitelů, že děti na prvním stupni základní školy by se bez domácích úkolů vůbec neučily.

68,4 % rodičů, což byla většina, svým dětem s vypracováváním domácích úkolů někdy pomáhalo. 30,3 % rodičů s dětmi úkoly pravidelně vypracovávalo. Pouze 1 dítě z dotazovaných dětí dělalo domácí úkoly vždycky samostatně. Tento výsledek výzkumu byl také v rozporu s přesvědčením některých pedagogů, že děti ve čtvrté třídě si všechny domácí úkoly už dělají samy. Z výzkumu vyplynulo, že se všichni rodiče se svými dětmi učí. Dětem v naprosté většině, tedy 65,8 %, pomáhala se školou nejvíce matka. 26,3 % dětí pomáhali oba rodiče. Zarážející výsledek byl, že pouze 2,4 % dětí uvedlo, že jim se školou nejvíce pomáhal otec.

Další část výzkumu se týkala informací o rodinách dětí. Většina rodičů byla ve věkovém rozmezí 30 až 39 let. Z dotazovaných rodičů jich většina měla středoškolské vzdělání. Nejobvyklejší počet dětí v rodině byly 2 děti. 77,6 % rodin bylo úplných a 18 % rodin bylo rozvedených. 3,9 % rodin bylo neúplných. Většina dětí neměla svůj samostatný pokoj. Nejvíce dětí se připravovalo do školy v dětském pokoji.

V další části výzkumu byl proveden rozhovor s třídními učitelkami na prvním stupni základní školy, ve kterém bylo zjišťováno, jestli souhlasí se zadáváním domácích úkolů. Dále byly zmapovány typy, četnost a rozsah domácích úkolů, které zadávaly ve svých třídách. Všechny tyto učitelky dětem domácí úkoly zadávaly. Děti dostávaly domácí úkoly 4 dny v týdnu nebo každý den. Důvodem bylo především upevnění vědomostí a procvičení probraného učiva. Domácí úkol by podle učitelek neměl dětem zabrat více než 10 až 20 minut, což naprosto neodpovídá tomu, co v dotaznících uvedli děti a jejich rodiče. Domácí úkoly bývají zadávány hlavně z českého jazyka a z matematiky, ale i z dalších předmětů.

Nejzajímavější se mi jevilo vyhodnocení dotazníků pro děti a rodiče ve čtvrté třídě, kde jsem vykonávala svoji pedagogickou praxi.

Tento výzkum pro mě byl velmi podnětný a přivedl mě na spoustu nových nápadů a myšlenek. Ráda bych ho jednou zrealizovala i ve své třídě, abych měla objektivní představu o tom, kolik času domácí příprava dětem i jejich rodičům zabírá.

Zjištěné údaje budou poskytnuty ředitelům škol a dále učitelům, rodičům i dětem.

ZÁVĚR

Na předchozích stránkách byla přiblížena problematika domácí přípravy dětí na prvním stupni základní školy, zejména domácích úkolů. V teoretické části bylo pojednáno o primárním vzdělávání. Byly vymezeny specifika mladšího školního věku v souvislosti s domácí přípravou. Nejvíce pozornosti bylo věnováno domácí přípravě dětí na prvním stupni základní školy.

V současnosti jsou na většině českých škol domácí úkoly zadávány. Učitelé je považují za nedílnou součást vyučovacího procesu. Je však nezbytné, aby byly zadávány takové domácí úkoly, kterými nebudou děti přetěžovány a bude rozvíjena jejich tvořivost. V opačném případě by mohl být domácí úkol pro děti silně demotivující.

Při zadávání domácích úkolů je důležité zohledňovat individualitu každého žáka. Pro úspěšné plnění domácích úkolů je nepostradatelná silná motivace, nejlépe motivace vnitřní, která pramení ze zájmu dítěte o danou problematiku. Domácí úkoly by měly být kontrolovány učitelem a dětem by měla být poskytnuta zpětná vazba.

Pro děti je nepostradatelné, aby měly pro domácí přípravu vhodné pracovní prostředí. Je důležité pracovat v klidné radostné atmosféře a mít nablízku někoho, kdo je dětem ochoten pomoci s pochopením zadání domácího úkolu. Jistota dítěte může být posílena i přítomností rodičů v místnosti, kde dítě vypracovává domácí úkoly, i když jejich konkrétní pomoc právě nepotřebuje.

Položila jsem si tři základní otázky a podařilo se mi na ně nalézt odpověď.

1. Je dobré dětem zadávat domácí úkoly?

Podle mého názoru by domácí úkoly měly být dětem zadávány, je však důležité, aby nebyly příliš rozsáhlé. Je lepší zadávat častěji kratší domácí úkoly, které by měly být pro dítě vždy přínosné a zajímavé. Myslím si, že by domácí úkoly neměly být zadávány na víkend a na prázdniny.

2. Jakým způsobem dětem zadávat domácí úkoly?

Vzhledem k tomu, že děti mladšího školního věku přitahuje vše zajímavé a nové, měli by učitelé důkladně promýšlet zadávání domácích úkolů, aby u dětí probudili přirozený zájem o jejich plnění.

3. Mají rodiče dětem pomáhat s domácí přípravou?

Rodiče mají dětem pomoci pouze s pochopením zadání domácího úkolu. Mohou dítěti ukázat správnou cestu, pro rozvoj dítěte je však důležité, aby domácí úkoly vypracovávalo samostatně.

Byla bych ráda, kdyby poznatky z mojí práce inspirovaly učitele k zajímavějšímu zadávání domácích úkolů a rodiče k trpělivějšímu a partnerskému přístupu k dětem při vypracovávání domácích úkolů. Věřím, že z této práce budu čerpat při zadávání domácích úkolů ve své pedagogické praxi.

Seznam použité literatury

- AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY autorský kol. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha: ACADEMIA 2000
- DANILOV, M. A., JESIPOV, B. P.: *Didaktika*. Bratislava 1965.
- FILOVÁ, H. (recenzovala) *Budoucí učitelé na souvislé praxi aneb rukověť fakultního cvičného učitele*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-56-7.
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Pajdo 2000
- HELMS, W. *Lépe motivovat – méně se rozčilovat*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-087-1.
- INDRI DE CARLI, M. *Nechce se mi učit*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-076-6.
- KOENIG, L. J. *Chytrá výchova*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-71-78-780-9.
- KOLEKTIV AUTORŮ. *K současným problémům vnitřní transformace primární školy*. Praha: Pedagogická fakulta UK 1998
- KOLLÁRIKOVÁ, Z., PUPALA, B. (Eds.) *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-585-7.
- KŘIVÁNEK, Z., WILDOVÁ, R. *Didaktika prvopočátečního čtení a psaní*. Praha: PedF UK, 1998. ISBN 80-86039-55-2.
- LINHART a kol. *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov: Dialog 2002

MAŇÁK, J. *Problém domácích úkolů na základní škole*. Brno: Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0388-1.

MAREŠ, J., KŘIVOHLAVÝ, J. *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita 1995

MICHAEL, B.: *Selbstbildung im Schulunterricht*. Weinheim 1963.

PAKULLA, T.: *Hausaufgaben*. Berlin 1966.

PEŠEK, Z. *Didaktika*. Praha 1964

PETRÁČOVÁ, V., KRAUS, J. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia 1995

PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál 1998. ISBN 80-7178-252-1.

SKALKOVÁ, J. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha: SPN 1983

SPIPKOVÁ, V. a kol. *Čemu se učit ve škole?* Praha: PedF UK, 1996. ISBN 80-86039-12-9.

SPIPKOVÁ, V. a kol. *Jakou školu potřebujeme?* Praha: Agentura Strom, 1997. ISBN 80-901954-2-3.

SPIPKOVÁ, V. a kol. *Proměny primárního vzdělávání*. Praha: Portál 2005

SPIPKOVÁ, V. Pojetí, smysl a základní orientace primárního (elementárního) vzdělávání. In Kolláriková, Z., Pupala, B. (Eds.) *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál, 2001. s. 141 – 160. ISBN 80-7178-585-7.

- ŠIMONÍK, O., *Úvod do didaktiky základní školy*. Brno: MSD 2005
- ŠINDLÉRIOVÁ, I. *Vzdělávání žáků se speciálními potřebami na základní škole*. Praha: 2005. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. Katedra primární pedagogiky. Vedoucí práce A. Tomková.
- ŠRÁMKOVÁ, M. *Rukověť rodiče malého školáka*. Praha: Albatros, 2005. ISBN 80-00-01491-2.
- TOMASCHEWSKY, K. *Zur Gestaltung von Lernaufgaben im Unterricht*. Pedagogik, 1965
- TRPIŠOVSKÁ, D. *Úvod do psychologie*. Ústí nad Labem: Univerzita JEP, 1996. ISBN 80-7044-123-2.
- TRPIŠOVSKÁ, D. *Vývojová psychologie*. Ústí nad Labem: Univerzita JEP, 1998. ISBN 80-7044-207-7
- VÁGNEROVÁ, M., VALENTOVÁ, L. *Psychický vývoj dítěte a jeho variabilita*. Praha: Karolinum 1992
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychologie školního dítěte*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-487-X
- ZBOROWSKI, J.: *Proces nauki domowej ucznia*. Warszawa 1969.
- Vyhláška MŠMT ČR č. 291 Sb., o základní škole*
- Rozvodovost (online)*. Praha: Český statistický úřad, 2005 [citováno 3. března 2006].
Dostupné na WWW:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost>

SUCHORADSKÝ, O. *Aktivní domácí úkoly*. In Sborník příspěvku: *Praktické náměty pro ZŠ*. [online]. Praha: 2005 [citováno 5. března 2006]. Dostupné na WWW:
<http://obchod.studovna.cz/scripts/detail.asp?id=621>

ŠOBR, J. *Jak psát domácí úkoly*. In Radiožurnál [online]. 2003 [citováno 10. října 2005]. Dostupné na WWW:
http://www.rozhlas.cz/izurnal/poradrada/_zprava/85881

ŠRÁMKOVÁ, M. *Kletba domácích úkolů*. In Lidovky CENTRUM.CZ [online]. 2005 [citováno 10. října 2005]. Dostupné na WWW:
<http://zpravy.centrum.cz/akademie/clanek.phtml?id=354800>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004 [citováno 3. března 2006]. Dostupné na WWW:
<http://www.rvp.cz/soubor/rvpzv.pdf>

Přílohy

Příloha č. 1 – Dotazník pro děti – nevyplněný

Příloha č. 2 – Dotazník pro děti – vyplněný

Příloha č. 3 – Dotazník pro rodiče – nevyplněný

Příloha č. 4 – Dotazník pro rodiče - vyplněný

Příloha č. 5 – Otázky pro rozhovor s učitelkami na 1. stupni ZŠ

Příloha č. 6 – Vyhodnocení dotazníků pro děti ve 4. A v ZŠ v Praze

Příloha č. 7 - Vyhodnocení dotazníků pro rodiče ve 4. A v ZŠ v Praze

Příloha č. 8 – Vyhodnocení dotazníků pro děti ve 4. A v 1. ZŠ v Brně

Příloha č. 9 – Vyhodnocení dotazníků pro rodiče ve 4. A v 1. ZŠ v Brně

Příloha č. 10 – Vyhodnocení dotazníků pro děti ve 4. A v 2. ZŠ v Brně

Příloha č. 11 – Vyhodnocení dotazníků pro rodiče ve 4. A v 2. ZŠ v Brně

Příloha č. 12 – Vyhodnocení dotazníků pro děti ve 4. B v 2. ZŠ v Brně

Příloha č. 13 – Vyhodnocení dotazníků pro rodiče ve 4. B v 2. ZŠ v Brně

Příloha č. 14 – Rozvodovost v České republice

Příloha č. 1

Dotazník pro děti.

1. Jsi chlapec nebo dívka?

- a) chlapec
- b) dívka

2. Kolik je ti let? _____

3. Jaké bys chtěl/chtěla jednou vykonávat zaměstnání?

Proč? _____

4. Kolik máš sourozenců?

- a) 0
- b) 1
- c) 2
- d) 3 a více

5. Máš svůj pokoj?

- a) ano
- b) ne

6. Kde se připravuješ do školy?

7. Kolik času denně věnuješ průměrně vypracování domácích úkolů?

- a) 0-30 minut
- b) 30 – 60 minut
- c) 1 – 2 hodiny
- d) 2 hodiny a více

8. Kolik času denně věnuješ průměrně učení?

- a) 0-30 minut
- b) 30 – 60 minut
- c) 1 – 2 hodiny
- d) 2 hodiny a více

9. Kolik času denně věnuješ průměrně přípravě pomůcek do školy?

- a) 0-30 minut
- b) 30 – 60 minut
- c) 1 – 2 hodiny
- d) 2 hodiny a více

10. Pomáhají ti rodiče s domácími úkoly?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

11. Pomáhají ti rodiče s učáním?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

12. Pomáhají ti rodiče s přípravou pomůcek do školy?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

13. Baví tě vypracovávat domácí úkoly?

a) Ano

Proč _____

b) Ne

Proč _____

c) Někdy

Proč _____

Priloha 6.2
Dotaznik pro 6. rocnik

14. Jsi rád/ráda, že dostáváte domácí úkoly?

- a) Ano
- Proč

- b) Ne
- Proč

- c) někdy
- Proč

15. Kdo ti nejčastěji pomáhá s učením, s domácími úkoly a s přípravou školních pomůcek?

Děkuji ti za vyplnění tohoto dotazníku.

Daniela Urfusová

Příloha č. 2

Dotazník pro děti.

1. Jsi chlapec nebo dívka?

- a) chlapec 1
 b) dívka 2

2. Kolik je ti let? 10

3. Jaké bys chtěl/chtěla jednou vykonávat zaměstnání.

Doktorka

Proč: Mamčička je zdravotní sestra a líbí
 se mi to

4. Kolik máš sourozenců?

- a) 0
 b) 1
 c) 2
 d) 3 a více

5. Máš svůj pokoj?

- a) ano
 b) ne

6. Kde se připravuješ do školy?

V pokoji.

7. Kolik času denně věnuješ průměrně vypracování domácích úkolů?

- a) 0-30 minut
 b) 30 – 60 minut
 c) 1 – 2 hodiny
 d) 2 hodiny a více

8. Kolik času denně věnuješ průměrně učení?

- a) 0-30 minut
- b) 30 – 60 minut
- c) 1 – 2 hodiny
- d) 2 hodiny a více

9. Kolik času denně věnuješ průměrně přípravě pomůcek do školy?

- a) 0-30 minut
- b) 30 – 60 minut
- c) 1 – 2 hodiny
- d) 2 hodiny a více

10. Pomáhají ti rodiče s domácími úkoly?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

11. Pomáhají ti rodiče s učením?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

12. Pomáhají ti rodiče s přípravou pomůcek do školy?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

13. Baví tě vypracovávat domácí úkoly?

a) Ano

Proč *Baví mě opisovat z G.M.*

b) Ne

Proč

c) Někdy

Proč

14. Jsi rád/ráda, že dostáváte domácí úkoly?

a) Ano

Proč Někdy se více naučím.

b) Ne

Proč

c) někdy

Proč

15. Kdo ti nejčastěji pomáhá s učením, s domácími úkoly a s přípravou školních pomůcek?

Mamča

Děkuji ti za vyplnění tohoto dotazníku. *Není záč a přijde!*

Daniela Urfusová

Kadlecova

Příloha č. 3

Dotazník pro rodiče.

Milí rodiče,

ve své diplomové práci se zabývám domácí přípravou dětí na vyučování, a proto vás prosím o vyplnění tohoto dotazníku.

1. Dotazník vyplňuje:

c) muž	a) otec
d) žena	b) matka
	c) někdo jiný (upřesněte)

2. Věk matky:

- a) 20-29
- b) 30-39
- c) 40-49
- d) jiná varianta

Věk otce:

- a) 20-29
- b) 30-39
- c) 40-49
- d) jiná varianta

3. Vzdělání matky:

- a) ZŠ
- b) SŠ
- c) VŠ
- d) jiné

Vzdělání otce:

- a) ZŠ
- b) SŠ
- c) VŠ
- d) jiné

4. Kolik dětí máte?

- e) 1
- f) 2
- g) 3
- h) 4 a více

Rodina:

- a) úplná
- b) neúplná
- c) rozvedená
- d) jiná varianta (upřesněte):

5. Má každé dítě samostatný pokoj?

- c) ano
- d) ne
- e) jiná varianta (doplňte):

6. Kde se Vaše dítě připravuje do školy?

7. Kolik času denně věnuje průměrně Vaše dítě vypracování domácích úkolů?
- e) 0-30 minut
 - f) 30 – 60 minut
 - g) 1 – 2 hodiny
 - h) 2 hodiny a více
8. Kolik času denně věnuje průměrně Vaše dítě učení?
- e) 0-30 minut
 - f) 30 – 60 minut
 - g) 1 – 2 hodiny
 - h) 2 hodiny a více
9. Kolik času denně věnuje průměrně Vaše dítě přípravě pomůcek do školy?
- e) 0-30 minut
 - f) 30 – 60 minut
 - g) 1 – 2 hodiny
 - h) 2 hodiny a více
10. Pomáháte Vašemu dítěti s domácími úkoly?
- d) ano
 - e) ne
 - f) někdy
11. Pomáháte Vašemu dítěti s učením?
- d) ano
 - e) ne
 - f) někdy
12. Pomáháte Vašemu dítěti s přípravou pomůcek do školy?
- d) ano
 - e) ne
 - f) někdy
13. Myslíte si, že je Vaše dítě domácími úkoly stresované?
- d) ano
 - e) ne
 - f) někdy
14. Myslíte si, že je dobré dětem zadávat domácí úkoly?
- d) ano
 - proč?

jak často?

b) ne
proč?

15. Kdo nejčastěji pomáhá dítěti s domácími úkoly, s učením a s přípravou školních pomůcek?

Děkuji Vám za vyplnění tohoto dotazníku.

Daniela Urfusová

Dotazník pro rodiče.

1. Dotazník vyplňuje:

a) muž	a) otec
☒ b) žena	☒ b) matka
	c) někdo jiný (upřesněte)

2. Věk matky:

- a) 20-29
b) 30-39
 c) 40-49
d) jiná varianta

Věk otce:

- a) 20-29
b) 30-39
 c) 40-49
d) jiná varianta

3. Vzdělání matky:

- a) ZŠ
b) SŠ
 c) VŠ
d) jiné

Vzdělání otce:

- a) ZŠ
 b) SŠ
c) VŠ
d) jiné

4. Kolik dětí máte?

- a) 1
 b) 2
c) 3
d) 4 a více

Rodina:

- a) úplná
b) neúplná
c) rozvedená
d) jiná varianta (upřesněte):

5. Má každé dítě samostatný pokoj?

- a) ano
b) ne
c) jiná varianta (doplňte):

6. Kde se Vaše dítě připravuje do školy?

V OBYVACÍM POKOJI, VE SVÉM POKOJI

7. Kolik času denně věnuje průměrně Vaše dítě vypracování domácích úkolů?

- a) 0-30 minut
b) 30 – 60 minut
c) 1 – 2 hodiny
d) 2 hodiny a více

8. Kolik času denně věnuje průměrně Vaše dítě učení?

- a) 0-30 minut
 b) 30 – 60 minut
c) 1 – 2 hodiny
d) 2 hodiny a více

9. Kolik času denně věnuje průměrně Vaše dítě přípravě pomůcek do školy?

- a) 0-30 minut
- b) 30 – 60 minut
- c) 1 – 2 hodiny
- d) 2 hodiny a více

10. Pomáháte Vašemu dítěti s domácími úkoly?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

11. Pomáháte Vašemu dítěti s učením?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

12. Pomáháte Vašemu dítěti s přípravou pomůcek do školy?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

13. Myslíte si, že je Vaše dítě domácími úkoly stresované?

- a) ano
- b) ne
- c) někdy

14. Myslíte si, že je dobré dětem zadávat domácí úkoly?

- a) ano
proč OPRAKUJI LAŤKU, UPEVŇUJI VĚDOMOSTI, PLÁNI POVINNOSTI

jak často 2-3x TYDNĚ

- b) ne
proč

15. Kdo nejčastěji pomáhá dítěti s domácími úkoly, s učením a s přípravou školních pomůcek?

BABIČKA, UČITELKA 1. STUPNĚ V. V.

Děkuji Vám za vyplnění tohoto dotazníku.

Daniela Urfusová

Příloha č. 5

Otázky pro rozhovor s třídními učitelkami na 1. stupni ZŠ

- 1. otázka:** Myslíte si, že je nutné dětem zadávat domácí úkoly?
- 2. otázka:** Proč dětem zadáváte domácí úkoly?
- 3. otázka:** Jak často dětem zadáváte domácí úkoly?
- 4. otázka:** Z jakých školních předmětů dětem zadáváte domácí úkoly?
- 5. otázka:** Jaký rozsah mají domácí úkoly, které zadáváte?

Příloha č. 6

Vyhodnocení dotazníku pro děti - domácí příprava

Škola: ZŠ v Praze

Třída: 4. A

		Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
1.	Dotazování	8	13	21	38,1	61,9	
2.	Průměrný věk	10	9,6	9,8			
3.	Čím by chtěli být						
	Ekonom		2				
	Právník		1				
	Veterinární ošetřovatelka		3				
	Lékárnice		2				
	Sekretářka		2				
	Lékařka		1				
	Zahradní architekt		1				
	Výrobce počítačových her	1					
	Učitel střelby	1					
	Hasič	1					
	Ochránce přírody	1					
	Policista	1					
	Zatím neví	3	1				
4.	Počet sourozenců						
	0	1	3	4	4,8	14,3	19,0
	1	6	7	13	28,6	33,3	61,9
	2	0	1	1	0	4,8	4,8
	3 a více	1	2	3	4,8	9,5	14,3
5.	Vlastní pokoj						
	Ano	5	8	13	23,8	38,1	61,9
	Ne	3	5	8	14,3	23,8	38,1
6.	Místo přípravy do školy						
	Dětský pokoj	4	6	10	19	28,6	47,6
	Obývací pokoj	3	3	6	14,3	14,3	28,6
	Kuchyň	1	1	2	4,8	4,8	9,6
	Ložnice	0	1	1	0	4,8	4,8
	Pokaždé jinde	0	2	2	0	9,5	9,5
7.	Průměrný čas vypracování DÚ						
	0 - 30 minut	6	6	12	28,6	28,6	57,2
	30 - 60 minut	2	7	9	9,5	33,3	42,8
8.	Průměrný čas učení						
	0 - 30 minut	6	9	15	28,6	42,9	71,5
	30 - 60 minut	1	4	5	4,8	19	23,8
	1 - 2 hodiny	1	0	1	4,8	0	4,8

9.	Průměrný čas přípravy pomůcek						
	0 - 30 minut	8	12	20	38,1	57,1	95,2
	30 - 60 minut	0	1	1	0	4,8	4,8
10.	Pomoc rodičů s DÚ						
	Ano	0	1	1	0	4,8	4,8
	Ne	0	2	2	0	9,5	9,5
	Někdy	8	10	18	38,1	47,6	85,7
11.	Pomoc rodičů s učním						
	Ano	1	1	2	4,8	4,8	9,6
	Ne	2	2	4	9,5	9,5	19
	Někdy	5	10	15	23,8	47,6	71,4
12.	Pomoc rodičů s přípravou pomůcek						
	Ano	1	0	1	4,8	0	4,8
	Ne	5	8	13	23,8	38,1	61,9
	Někdy	2	5	7	9,5	23,8	33,3
13.	Baví děti vypracovávat DÚ?						
	Ano - proč?	3	3	6	14,3	14,3	28,6
	<i>Nové informace</i>	0	1	1	0	4,8	4,8
	<i>Zábava</i>	1	0	1	4,8	0	4,8
	<i>Radost z psaní</i>	0	2	2	0	9,5	9,5
	<i>Odreagování</i>	1	0	1	4,8	0	4,8
	<i>Žádný důvod</i>	1	0	1	4,8	0	4,8
	Někdy - proč?	5	10	15	23,8	47,6	71,4
	<i>Podle obtížnosti</i>	2	2	4	9,5	9,5	19
	<i>Podle časové náročnosti</i>	0	1	1	0	4,8	4,8
	<i>Podle školní úspěšnosti</i>	0	1	1	0	4,8	4,8
	<i>Podle únavy</i>	0	1	1	0	4,8	4,8
	<i>Podle zábavnosti</i>	0	1	1	0	4,8	4,8
	<i>Podle předmětu</i>	3	3	6	14,3	14,3	28,6
	<i>Podle pochopení látky</i>	0	1	1	0	4,8	4,8
14.	Jsou děti rády, že dostávají DÚ?						
	Ano - proč?	5	4	9	23,8	19	42,8
	<i>Zábava</i>	1	0	1	4,8	0	4,8
	<i>Procvičení probírané látky</i>	1	1	1	4,8	4,8	9,6
	<i>Nové vědomosti</i>	2	2	4	9,5	9,5	19
	<i>Obliba školních povinností</i>	1	1	2	4,8	4,8	9,6
	Ne - proč?	0	2	2	0	9,5	9,5
	<i>Nuda</i>	0	1	1	0	4,8	4,8
	<i>Žádný důvod</i>	0	1	1	0	4,8	4,8
	Někdy - proč?	3	7	10	14,3	33,3	47,6
	<i>Podle nálady</i>	0	1	1	0	4,8	4,8
	<i>Podle předmětu</i>	0	3	3	0	14,3	14,3
	<i>Podle obtížnosti</i>	3	1	4	14,3	4,8	19,1
	<i>Podle počasí</i>	0	1	1	0	4,8	4,8
	<i>Podle časové náročnosti</i>	0	1	1	0	4,8	4,8

15. Kdo dětem nejvíce pomáhá se školou?						
Matka	4	4	8	19	19	38
Oba rodiče	2	6	8	9,5	28,6	38,1
Bratr	1	2	3	4,8	9,5	14,3
Babička	1	1	2	4,8	4,8	9,6

Vysvětlivky k tabulce: DÚ výše používám jako domácí úkol.

Blank grid area for student response.

Příloha č. 7

Vyhodnocení dotazníku pro rodiče - domácí příprava

Škola: ZŠ v Praze

Třída: 4. A

		Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
1.	Dotazník vyplňuje	8	13	21	38,1	61,9	
	Matka	8	12	20	38,1	57,1	95,2
	Otec	0	1	1	0	4,8	4,8
2.	Věk matky						
	20 - 29	0	1	1	0	4,8	4,8
	30 - 39	5	9	14	23,8	42,9	66,7
	40 - 49	3	3	6	14,3	14,3	28,6
	Věk otce						
	30 - 39	4	7	11	9,5	33,3	42,8
	40 - 49	3	4	7	14,3	19	33,3
	Jiná varianta	1	2	3	4,8	9,5	14,3
3.	Vzdělání matky						
	SŠ	6	12	18	28,6	57,1	85,7
	VŠ	2	1	3	9,5	4,8	14,3
	Vzdělání otce						
	ZŠ						
	SŠ	5	9	14	23,8	42,9	66,7
	VŠ	3	3	6	14,3	14,3	28,6
	Jiná varianta	0	1	1	0	4,8	4,8
4.	Počet dětí						
	1	1	3	4	4,8	14,3	19,1
	2	7	10	17	33,3	47,6	80,9
	Rodina						
	Úplná	6	7	13	28,6	33,3	61,9
	Rozvedená	2	6	8	9,5	28,6	38,1
5.	Samostatný dětský pokoj						
	Ano	4	7	11	19	33,3	52,3
	Ne	4	6	10	19	28,6	47,6
6.	Místo přípravy do školy						
	Dětský pokoj	6	10	16	28,6	47,6	76,2
	Obývací pokoj	1	1	2	4,8	4,8	9,6
	Kuchyň	1	1	2	4,8	4,8	9,6
	Ložnice	0	1	1	0	4,8	4,8
7.	Průměrný čas vypracování DÚ						
	0 - 30 minut	5	5	10	23,8	23,8	47,6
	30 - 60 minut	3	8	11	14,3	38,1	52,4
8.	Průměrný čas učení						
	0 - 30 minut	6	5	11	28,6	23,8	52,4
	30 - 60 minut	2	8	10	9,5	38,1	47,6

9.	Průměrný čas přípravy pomůcek						
	0 - 30 minut	8	13	21	38,1	61,9	100
10.	Pomoc dítěti s DÚ						
	Ano	1	1	2	4,8	4,8	9,6
	Někdy	7	12	19	33,3	57,1	90,4
11.	Pomoc dítěti s učení						
	Ano	3	1	4	14,3	4,8	19,1
	Někdy	5	12	17	23,8	57,1	80,9
12.	Pomoc dítěti s přípravou pomůcek						
	Ano	1	0	1	4,8	0	4,8
	Ne	2	2	4	9,5	9,5	19
	Někdy	5	11	16	23,8	52,4	76,2
13.	Je dítě DÚ stresované?						
	Ano	1	0	1	4,8	0	4,8
	Ne	6	13	19	28,6	61,9	90,5
	Někdy	1	0	1	4,8	0	4,8
14.	Souhlasíte se zadáváním DÚ?						
	Ano - proč?	8	13	21	38,1	61,9	100
	<i>Procvičení znalostí</i>	2	6	8	9,5	28,6	38,1
	<i>Pozná se, co dítě neumí</i>	1	0	1	4,8	0	4,8
	<i>Upevnění vědomostí</i>	1	1	2	4,8	4,8	9,6
	<i>Kontrola obsahu hodin</i>	1	0	1	4,8	0	4,8
	<i>Plnění povinností</i>	1	4	5	4,8	19	23,8
	<i>Jen krátké DÚ</i>	1	0	1	4,8	0	4,8
	<i>Jen vyhledávání informací</i>	1	0	1	4,8	0	4,8
	<i>Forma učení</i>	0	2	2	0	9,5	9,5
	Jak často?						
	<i>Obden</i>	3	3	6	14,3	14,3	28,6
	<i>Dvakrát až třikrát týdně</i>	3	3	6	14,3	14,3	28,6
	<i>Nejméně třikrát týdně</i>	2	2	4	9,5	9,5	19
	<i>Každý den</i>	0	5	5	0	23,8	23,8
15.	Kdo dětem nejvíce pomáhá se školou?						
	<i>Matka</i>	5	8	13	23,8	38,1	61,9
	<i>Oba rodiče</i>	1	5	6	4,8	23,8	28,6
	<i>Bratr</i>	1	0	1	4,8	0	4,8
	<i>Babička</i>	1	0	1	4,8	0	4,8

Vysvětlivky k tabulce: DÚ výše používám jako domácí úkol.

Příloha č. 8

Vyhodnocení dotazníku pro děti - domácí příprava

Škola: 1. ZŠ v Brně

Třída: 4. Třída

		Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
1.	Dotazování	16	11	27	59,3	40,7	
2.	Průměrný věk	10	10	10,1			
3.	Čím by chtěli být						
	Právník		1				
	Veterinární ošetřovatel	2					
	Lékárnice		1				
	Lékař	1	2				
	Notářka		1				
	Kadeřnice		1				
	Herečka		1				
	Archeolog	2					
	Novinář	1					
	Programátor	1					
	Řidič tramvaje	2					
	Prodavač	1					
	Policista	2	1				
	Zatím neví	4	3				
4.	Počet sourozenců						
	0	3	0	3	11,1	0	11,1
	1	10	6	16	37,0	22,2	59,3
	2	2	4	6	7,4	14,8	22,2
	3 a více	1	1	2	3,7	3,7	7,4
5.	Vlastní pokoj						
	Ano	13	10	23	48,1	37,0	85,1
	Ne	3	1	4	11,1	3,7	14,8
6.	Místo přípravy do školy						
	Dětský pokoj	9	5	14	33,3	18,5	51,9
	Obývací pokoj	3	2	5	11,1	7,4	18,5
	Kuchyň	1	1	2	3,7	3,7	7,4
	Ložnice	0	1	1	0	3,7	3,7
	Pokaždé jinde	0	2	2	0	7,4	7,4
7.	Průměrný čas vypracování DÚ						
	0 - 30 minut	6	4	10	22,2	14,8	37,0
	30 - 60 minut	7	6	13	25,9	22,2	48,1
	1 - 2 hodiny	3	1	4	11,1	3,7	14,8
	2 hodiny a více	0	0	0	0	0	0
8.	Průměrný čas učení						
	0 - 30 minut	7	3	10	25,9	11,1	37,0
	30 - 60 minut	4	6	10	14,8	22,2	37,0
	1 - 2 hodiny	5	1	6	18,5	3,7	22,2
	2 hodiny a více	0	1	1	0	3,7	4

9.	Průměrný čas přípravy pomůcek						
	0 - 30 minut	13	10	23	48,1	37,0	85,2
	30 - 60 minut	3	0	3	11,1	0	11,1
	1 - 2 hodiny	0	1	1	0	3,7	3,7
	2 hodiny a více	0	0	0	0	0	0
10.	Pomoc rodičů s DÚ						
	Ano	4	4	8	14,8	14,8	29,6
	Ne	1	2	3	3,7	7,4	11,1
	Někdy	11	5	16	40,7	18,5	59,3
11.	Pomoc rodičů s učením						
	Ano	9	7	16	33,3	25,9	59,3
	Ne	0	2	2	0,0	7,4	7,4
	Někdy	7	2	9	25,9	7,4	33,3
12.	Pomoc rodičů s přípravou pomůcek						
	Ano	2	1	3	7,4	3,7	11,1
	Ne	8	8	16	29,6	29,6	59,3
	Někdy	6	2	8	22,2	7,4	29,6
13.	Baví děti vypracovávat DÚ?						
	Ano - proč?	6	4	10	22,2	14,8	37,0
	<i>Nové informace</i>	1	1	2	3,7	3,7	7,4
	<i>Procvičení nové látky</i>	3	1	4	11,1	3,7	14,8
	<i>Zábava</i>	1	2	3	3,7	7,4	11,1
		4	2				
	Ne - proč?	0	2	2	0	7,4	7,4
	<i>Radši by šla ven</i>	0	1	1	0	3,7	3,7
	<i>Úkoly ji nebaví</i>	0	1	1	0	3,7	3,7
	Někdy - proč?	10	5	15	37,0	18,5	55,6
	<i>Podle obtížnosti</i>	3	0	3	11,1	0	11,1
	<i>Podle časové náročnosti</i>	1	1	2	3,7	3,7	7,4
	<i>Podle předmětu</i>	0	1	1	0	3,7	3,7
14.	Jsou děti rády, že dostávají DÚ?						
	Ano - proč?	2	4	6	7,4	14,8	22,2
	<i>Zábava</i>	1	1	2	3,7	3,7	7,4
	<i>Procvičení probírané látky</i>	1	2	3	3,7	7,4	11,1
	Ne - proč?	4	3	7	14,8	11,1	25,9
	<i>Nuda</i>	2	1	3	7,4	3,7	11,1
	<i>V jiných školách méně DÚ</i>	1	1	2	3,7	3,7	7,4
	<i>Málo času</i>	1	1	2	3,7	3,7	7,4
	Někdy - proč?	10	4	14	37,0	14,8	51,9
	<i>Podle nálady</i>	1	0	1	3,7	0	3,7
	<i>Podle únavy</i>	1	0	1	3,7	0	3,7
	<i>Podle předmětu</i>	1	0	1	3,7	0	3,7
	<i>Podle obtížnosti</i>	5	1	6	18,5	3,7	22,2
	<i>Podle počasí</i>	1	0	1	3,7	0	3,7
	<i>Doma nemá co dělat</i>	1	0	1	3,7	0	3,7
	<i>Podle časové náročnosti</i>	0	3	3	0	11,1	11,1

Příloha č. 9

Vyhodnocení dotazníku pro rodiče - domácí příprava

Škola: 1. ZŠ v Brně

Třída: 4. A

		Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
1.	Dotazník vyplňuje	15	10	25	60	40	
	Matka	12	9	21	48	36	84
	Otec	2	1	3	8	4	12
	Dědeček	1	0	1	4	0	4
2.	Věk matky						
	20 - 29	0	1	1	0	4	4
	30 - 39	12	6	18	48	24	72
	40 - 49	3	3	6	12	12	24
	Věk otce						
	30 - 39	9	5	14	36	20	56
	40 - 49	5	5	10	20	20	40
Jiná varianta	1	0	1	4	0	4	
3.	Vzdělání matky						
	SŠ	8	8	16	32	32	64
	VŠ	6	1	7	24	4	28
	ZŠ	1	1	2	4	4	8
	Vzdělání otce						
	ZŠ	1	1	2	4	4	8
	SŠ	7	8	15	28	32	60
VŠ	7	1	8	28	4	32	
4.	Počet dětí						
	1	3	1	4	12	4	16
	2	8	8	16	32	32	64
	3	3	1	4	12	4	16
	4 a více	1	0	1	4	0	4
	Rodina						
	Úplná	12	9	21	48	36	84
Neúplná	2	0	2	8	0	8	
Rozvedená	1	1	2	4	4	8	
5.	Samostatný dětský pokoj						
	Ano	5	3	8	20	12	32
	Ne	10	7	17	40	28	68
6.	Místo přípravy do školy						
	Dětský pokoj	13	7	20	52	28	80
	Obývací pokoj	1	1	2	4	4	8
	Kuchyň	1	1	2	4	4	8
	Pracovna	0	1	1	0	4	4

7.	Průměrný čas vypracování DÚ						
	0 - 30 minut	3	3	6	12	12	24
	30 - 60 minut	10	5	15	40	20	60
	1 - 2 hodiny	2	2	4	8	8	16
8.	Průměrný čas učení						
	0 - 30 minut	6	3	9	24	12	36
	30 - 60 minut	8	5	13	32	20	52
	1 - 2 hodiny	1	2	3	4	8	12
9.	Průměrný čas přípravy pomůcek						
	0 - 30 minut	14	9	23	56	36	92
	30 - 60 minut	1	1	2	4	4	8
10.	Pomoc dítěti s DÚ						
	Ano	5	4	9	20	16	36
	Ne	0	0	0	0	0	0
	Někdy	10	6	16	40	24	64
11.	Pomoc dítěti s učním						
	Ano	5	5	10	20	20	40
	Někdy	10	5	15	40	20	60
12.	Pomoc dítěti s přípravou pomůcek						
	Ano	3	4	7	12	16	28
	Ne	5	1	6	20	4	24
	Někdy	7	5	12	28	20	48
13.	Je dítě DÚ stresované?						
	Ano	0	1	1	0	4	4
	Ne	6	5	11	24	20	44
	Někdy	9	4	13	36	16	52
14.	Souhlasíte se zadáváním DÚ?						
	Ano - proč?	14	10	24	56	40	96
	<i>Procvičení znalosti</i>	8	7	15	32	28	60
	<i>Poznává se, co dítě neumí</i>	2	1	3	8	4	12
	<i>Upevnění vědomostí</i>	1	1	2	4	4	8
	<i>Kontrola obsahu hodin</i>	1	1	2	4	4	8
	<i>Plnění povinností</i>	1	0	1	4	0	4
	<i>Pochopení učiva</i>	1	0	1	4	0	4
	Jak často?						
	<i>Obden</i>	5	1	6	20	4	24
	<i>Dvakrát až třikrát týdně</i>	6	6	12	24	24	48
	<i>Nejméně třikrát týdně</i>	1	1	2	4	4	8
	<i>Každý den</i>	3	2	5	12	8	20
	Ne - proč?	1	0	1	4	0	4
	<i>Žádný důvod</i>	1	0	1	4	0	4

15. Kdo dětem nejvíce pomáhá se školou?						
<i>Matka</i>	12	8	20	48	32	80
<i>Oba rodiče</i>	2	1	3	8	4	12
<i>Bratr</i>	0	1	1	0	4	4
<i>Babička</i>	1	0	1	4	0	4

Vysvětlivky k tabulce: DÚ výše používám jako domácí úkol.

Příloha č. 10

Vyhodnocení dotazníku pro děti - domácí příprava

Škola: 2. ZŠ v Brně

Třída: 4. A

		Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
1.	Dotazování	9	9	18	50	50	
2.	Průměrný věk	10,3	10	10,2			
3.	Čím by chtěli být						
	Právník	1					
	Architekt	1					
	Veterinární ošetřovatelka		1				
	Lékařka		3				
	Hasič	1					
	Ředitel restaurace	1					
	Kadeřnice		2				
	Automechanik	1					
	Profesionální sjezdař	1					
	Zpěvačka		3				
	Policista	1					
	Zatím neví	2					
4.	Počet sourozenců						
	0	0	3	3	0	16,7	16,7
	1	8	4	12	44,4	22,2	66,7
	2	1	0	1	5,6	0	5,6
	3 a více	0	2	2	0	11,1	11,1
5.	Vlastní pokoj						
	Ano	3	6	9	16,7	33,3	50
	Ne	6	3	9	33,3	16,7	50
6.	Místo přípravy do školy						
	Dětský pokoj	3	7	10	16,7	38,9	55,6
	Obývací pokoj	4	1	5	22,2	5,6	27,8
	Kuchyň	1	1	2	5,6	5,6	11,2
	Zahrada	1	0	1	5,6	0	5,6
7.	Průměrný čas vypracování DÚ						
	0 - 30 minut	6	4	10	33,3	22,2	55,6
	30 - 60 minut	3	4	7	16,7	22,2	38,9
	1 - 2 hodiny	0	1	1	0	5,6	5,6
8.	Průměrný čas učení						
	0 - 30 minut	6	1	7	33,3	5,6	38,9
	30 - 60 minut	1	3	4	5,6	16,7	22,3
	1 - 2 hodiny	2	3	5	11,1	16,7	27,8
	2 hodiny a více	0	2	2	0	11,1	11,1

9.	Průměrný čas přípravy pomůcek						
	0 - 30 minut	8	8	16	44,4	44,4	88,9
	30 - 60 minut	1	1	2	5,6	5,6	11,2
10.	Pomoc rodičů s DÚ						
	Ano	0	1	1	0	5,6	5,6
	Ne	1	1	2	5,6	5,6	11,2
	Někdy	8	7	15	44,4	38,9	83,3
11.	Pomoc rodičů s učáním						
	Ano	4	4	8	22,2	22,2	44,4
	Někdy	5	5	10	27,8	27,8	55,6
12.	Pomoc rodičů s přípravou pomůcek						
	Ano	2	1	3	11,1	5,6	16,7
	Ne	6	6	12	33,3	33,3	66,7
	Někdy	1	2	3	5,6	11,1	16,7
13.	Baví děti vypracovávat DÚ?						
	Ano - proč?	0	4	4	0	22,2	22,2
	<i>Zábava</i>	0	2	2	0	11,1	11,1
	<i>Radost z psaní</i>	0	1	1	0	5,6	5,6
	<i>Po úkolech svůj program</i>	0	1	1	0	5,6	5,6
	Ne - proč?	9	2	11	50	11,1	61,1
	<i>Nuda</i>	2	0	2	11,1	0	11,1
	<i>Lepší program</i>	3	0	3	16,7	0	16,7
	<i>Únava</i>	1	0	1	5,6	0	5,6
	<i>Časté zadávání DÚ</i>	0	1	1	0	5,6	5,6
	<i>Časová náročnost</i>	3	1	4	16,7	5,6	22,3
	Někdy - proč?	0	3	3	0	16,7	16,7
	<i>Podle obtížnosti</i>	0	2	2	0	11,1	11,1
	<i>Podle zábavnosti</i>	0	1	1	0	5,6	5,6
14.	Jsou děti rády, že dostávají DÚ?						
	Ano - proč?	0	2	2	0	11,1	11,1
	<i>Zábava</i>	0	1	1	0	5,6	5,6
	<i>Nové vědomosti</i>	0	1	1	0	5,6	5,6
	Ne - proč?	8	3	11	44,4	16,7	61,1
	<i>Za zapomenutí poznámka</i>	1	1	2	5,6	5,6	11,2
	<i>Hodně DÚ</i>	1	1	2	5,6	5,6	11,2
	<i>Ztráta času</i>	3	1	4	16,7	5,6	22,3
	<i>Nuda</i>	2	0	2	11,1	0	11,1
	<i>Učení je dost ve škole</i>	1	0	1	5,6	0	5,6
	Někdy - proč?	1	4	5	5,6	22,2	27,8
	<i>Podle zábavnosti</i>	1	0	1	5,6	0	5,6
	<i>Podle obtížnosti</i>	0	2	2	0	11,1	11,1
	<i>Podle časové náročnosti</i>	0	2	2	0	11,1	11,1

15. Kdo dětem nejvíce pomáhá se školou?						
<i>Matka</i>	5	3	8	27,8	16,7	44,4
<i>Oba rodiče</i>	4	3	7	22,2	16,7	38,9
<i>Sestra</i>	0	1	1	0	5,6	5,6
<i>Bratr</i>	0	1	1	0	5,6	5,6
<i>Babička</i>	0	1	1	0	5,6	5,6

Vysvětlivky k tabulce: DÚ výše používám jako domácí úkol.

Příloha č. 11

Vyhodnocení dotazníku pro rodiče - domácí příprava

Škola: 2. ZŠ v Brně

Třída: 4. A

		Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
1.	Dotazník vyplňuje	8	9	17	47,1	52,9	
	Matka	7	7	14	41,2	41,2	82,4
	Otec	1	2	3	5,9	11,8	17,6
2.	Věk matky						
	20 - 29	2	1	3	11,8	5,9	17,7
	30 - 39	3	8	11	17,6	47,1	64,7
	40 - 49	3	0	3	17,6	0,0	17,6
	Věk otce						
	30 - 39	4	9	13	23,5	52,9	76,5
	40 - 49	4	0	4	23,5	0,0	23,5
3.	Vzdělání matky						
	ZŠ	1	1	2	5,9	5,9	11,8
	SŠ	4	7	11	23,5	41,2	64,7
	VŠ	3	0	3	17,6	0,0	17,6
	Jiná varianta	0	1	1	0,0	5,9	5,9
	Vzdělání otce						
	ZŠ	1	1	2	5,9	5,9	11,8
	SŠ	4	5	9	23,5	29,4	52,9
	VŠ	3	2	5	17,6	11,8	29,4
	Jiná varianta	0	1	1	0,0	5,9	5,9
4.	Počet dětí						
	1	1	2	3	5,9	11,8	17,7
	2	6	6	12	35,3	35,3	70,6
	3	0	1	1	0,0	5,9	5,9
	4 a více	1	0	1	5,9	0,0	5,9
	Rodina						
	Úplná	6	7	13	35,3	41,2	76,5
	Rozvedená	2	1	3	11,8	5,9	17,7
	Neúplná	0	1	1	0,0	5,9	5,9
	5.	Samostatný dětský pokoj					
Ano		1	5	6	5,9	29,4	35,3
Ne		7	4	11	41,2	23,5	64,7
6.	Místo přípravy do školy						
	Dětský pokoj	5	6	11	29,4	35,3	64,7
	Obývací pokoj	1	2	3	5,9	11,8	17,7
	Kuchyň	2	0	2	11,8	0,0	11,8
	Pracovna	0	1	1	0,0	5,9	5,9
7.	Průměrný čas vypracování DÚ						
	0 - 30 minut	3	4	7	17,6	23,5	41,2
	30 - 60 minut	5	2	7	29,4	11,8	41,2
	1 - 2 hodiny	0	3	3	0,0	17,6	17,6

8.	Průměrný čas učení						
	0 - 30 minut	5	2	7	29,4	11,8	41,2
	30 - 60 minut	2	4	6	11,8	23,5	35,3
	1 - 2 hodiny	1	3	4	5,9	17,6	23,5
9.	Průměrný čas přípravy pomůcek						
	0 - 30 minut	8	8	16	47,1	47,1	94,1
	30 - 60 minut	1	1	2	5,9	5,9	11,8
10.	Pomoc dítěti s DÚ						
	Ano	2	9	11	11,8	52,9	64,7
	Někdy	6	0	6	35,3	0	35,3
11.	Pomoc dítěti s učáním						
	Ano	1	2	3	5,9	11,8	17,7
	Někdy	7	7	14	41,2	41,2	82,4
12.	Pomoc dítěti s přípravou pomůcek						
	Ne	2	4	6	11,8	23,5	35,3
	Někdy	6	5	11	35,3	29,4	64,7
13.	Je dítě DÚ stresované?						
	Ano	0	1	1	0	5,9	5,9
	Ne	5	5	10	29,4	29,4	58,8
	Někdy	3	3	6	17,6	17,6	35,3
14.	Souhlasíte se zadáváním DÚ?						
	Ano - proč?	8	8	16	47,1	47,1	94,1
	<i>Procvičení znalostí</i>	4	6	10	23,5	35,3	58,8
	<i>Smysluplná činnost</i>	0	1	1	0	5,9	5,9
	<i>Upevnění vědomostí</i>	0	1	1	0	5,9	5,9
	<i>Záleží na rozsahu a účelu</i>	1	0	1	5,9	0	5,9
	<i>Plnění povinností</i>	2	0	2	11,8	0,0	11,8
	<i>Potřebuje mít zadání DÚ</i>	1	0	1	5,9	0	5,9
	Jak často?						
	<i>Obden</i>	0	1	1	0	11,8	11,8
	<i>Dvakrát až třikrát týdně</i>	5	4	9	29,4	23,5	52,9
	<i>Nejméně třikrát týdně</i>	1	1	2	5,9	5,9	11,8
	<i>Každý den</i>	1	2	3	5,9	11,8	17,7
	<i>Po probrání nové látky</i>	1	0	1	5,9	0	5,9
	Ne - proč?	0	1	1	0	5,9	5,9
<i>Velká zátěž ve škole</i>	0	1	1	0	5,9	5,9	
15.	Kdo dětem nejvíce pomáhá se školou?						
	<i>Matka</i>	3	6	9	17,6	35,3	52,9
	<i>Oba rodiče</i>	4	3	7	23,5	17,6	41,2
	<i>Bratr</i>	1	0	1	5,9	0,0	5,9

Vysvětlivky k tabulce: DÚ výše používám jako domácí úkol.

Příloha č. 12

Vyhodnocení dotazníku pro děti - domácí příprava

Škola: 2. ZŠ v Brně

Třída: 4. B

		Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
1.	Dotazování	9	9	18	50	50	
2.	Průměrný věk	9,8	10,2	10			
3.	Čím by chtěli být						
	Architekt	1					
	Módní návrhářka		1				
	Veterinární lékař	1	2				
	Kadeřnice		1				
	Učitelka		2				
	Lékařka		1				
	Hasič	1					
	Programátor	1					
	Fotbalista	2					
	Horolezec	1					
	Malíř, malířka	1	1				
	Archeolog	1					
	Herečka		1				
4.	Počet sourozenců						
	0	2	0	2	11,1	0,0	11,1
	1	6	6	12	33,3	33,3	66,7
	2	1	1	2	5,6	5,6	11,2
	3 a více	0	1	1	0,0	5,6	5,6
5.	Vlastní pokoj						
	Ano	5	4	9	27,8	22,2	50
	Ne	4	5	9	22,2	27,8	50
6.	Místo přípravy do školy						
	Dětský pokoj	5	6	11	27,8	33,3	61,1
	Obývací pokoj	4	2	6	22,2	11,1	33,3
	Kuchyň	0	1	1	0	5,6	5,6
7.	Průměrný čas vypracování DÚ						
	0 - 30 minut	4	6	10	22,2	33,3	55,6
	30 - 60 minut	5	3	8	27,8	16,7	44,4
8.	Průměrný čas učení						
	0 - 30 minut	3	5	8	16,7	27,8	44,4
	30 - 60 minut	4	4	8	22,2	22,2	44,4
	1 - 2 hodiny	2	0	2	11,1	0	11,1
9.	Průměrný čas přípravy pomůcek						
	0 - 30 minut	9	9	18	50	50	100
10.	Pomoc rodičů s DÚ						
	Ano	0	1	1	0	5,6	5,6
	Ne	1	1	2	5,6	5,6	11,2
	Někdy	8	7	15	44,4	38,9	83,3

11. Pomoc rodičů s učením							
Ano	0	5	5	0	27,8	27,8	
Ne	1	0	1	5,6	0	5,6	
Někdy	8	4	12	44,4	22,2	66,7	
12. Pomoc rodičů s přípravou pomůcek							
Ne	9	6	15	50	33,3	83,3	
Někdy	0	3	3	0	16,7	16,7	
13. Baví děti vypracovávat DÚ?							
Ano - proč?	4	4	8	22,2	22,2	44,4	
<i>Nové informace</i>	1	1	2	5,6	5,6	11,2	
<i>Zábava</i>	1	0	1	5,6	0	5,6	
<i>Radost z psaní</i>	1	1	2	5,6	5,6	11,2	
<i>Není lepší činnost</i>	0	2	2	0	11,1	11,1	
<i>Nejsou obtížné</i>	1	0	1	5,6	0	5,6	
Ne - proč?	1	3	4	5,6	16,7	22,3	
<i>Časová náročnost</i>	0	1	1	0,0	5,6	5,6	
<i>Nejsou zábavné</i>	1	2	3	5,6	11,1	16,7	
Někdy - proč?	4	2	6	22,2	11,1	33,3	
<i>Podle obtížnosti</i>	1	1	2	5,6	5,6	11,2	
<i>Podle zábavnosti</i>	2	1	3	11,1	5,6	16,7	
<i>Podle předmětu</i>	1	0	1	5,6	0,0	5,6	
14. Jsou děti rády, že dostávají DÚ?							
Ano - proč?	2	2	4	11,1	11,1	22,2	
<i>Zábava</i>	0	1	1	0	5,6	5,6	
<i>Procvičení probírané látky</i>	2	1	3	11,1	5,6	16,7	
Ne - proč?	2	5	7	11,1	27,8	38,9	
<i>Nuda</i>	1	1	2	5,6	5,6	11,2	
<i>Lepší činnost</i>	0	2	2	0	11,1	11,1	
<i>Časová náročnost</i>	1	2	3	5,6	11,1	16,7	
Někdy - proč?	5	2	7	27,8	11,1	38,9	
<i>Podle nálady</i>	1	1	2	5,6	5,6	11,2	
<i>Podle předmětu</i>	1	0	1	5,6	0	5,6	
<i>Podle obtížnosti</i>	1	0	1	5,6	0	5,6	
<i>Nové vědomosti</i>	2	1	3	11,1	5,6	16,7	
15. Kdo dětem nejvíce pomáhá se školou?							
<i>Matka</i>	4	5	9	22,2	27,8	50,0	
<i>Oba rodiče</i>	3	4	7	16,7	22,2	38,9	
<i>Otec</i>	1	0	1	5,6	0	5,6	
<i>Babička</i>	1	0	1	5,6	0	5,6	

Vysvětlivky k tabulce: DÚ výše používám jako domácí úkol.

Příloha č. 13

Vyhodnocení dotazníku pro rodiče - domácí příprava

Škola: 2. ZŠ v Brně

Třída: 4. B

		Chlapci	Dívky	Děti	Chlapci %	Dívky %	Děti %
1.	Dotazník vyplňuje	6	7	13	46,2	53,8	
	Matka	5	5	10	38,5	38,5	76,9
	Otec	1	2	3	7,7	15,4	23,1
2.	Věk matky						
	30 - 39	5	2	7	38,5	15,4	53,8
	40 - 49	1	2	3	6,7	15,4	22,1
	Věk otce						
	30 - 39	4	4	8	30,8	30,8	61,5
	40 - 49	2	3	5	15,4	23,1	38,5
3.	Vzdělání matky						
	SŠ	4	5	9	30,8	38,5	69,2
	VŠ	2	2	4	15,4	15,4	30,8
	Vzdělání otce						
	ZŠ	0	1	1	0	7,7	7,7
	SŠ	3	4	7	23,1	30,8	53,8
	VŠ	3	2	5	23,1	15,4	38,5
	Jiná varianta						
4.	Počet dětí						
	1	1	1	2	7,7	7,7	15,4
	2	5	6	11	38,5	46,2	84,6
	Rodina						
	Úplná	5	7	12	38,5	53,8	92,3
	Rozvedená	1	0	1	7,7	0	7,7
5.	Samostatný dětský pokoj						
	Ano	2	3	5	15,4	23,1	38,5
	Ne	4	4	8	30,8	30,8	61,5
6.	Místo přípravy do školy						
	Dětský pokoj	4	5	9	30,8	38,5	69,2
	Obývací pokoj	2	2	4	15,4	15,4	30,8
7.	Průměrný čas vypracování DÚ						
	0 - 30 minut	3	2	5	23,1	15,4	38,5
	30 - 60 minut	2	3	5	15,4	23,1	38,5
	1 - 2 hodiny	1	2	3	7,7	15,4	23,1
8.	Průměrný čas učení						
	0 - 30 minut	1	4	5	7,7	30,8	38,5
	30 - 60 minut	3	3	6	23,1	23,1	46,2
	1 - 2 hodiny	2	0	2	15,4	0	15,4
9.	Průměrný čas přípravy pomůcek						
	0 - 30 minut	6	6	12	46,2	46,2	92,3
	30 - 60 minut	0	1	1	0	7,7	7,7

10.	Pomoc dítěti s DÚ						
	Ano	1	1	2	7,7	7,7	15,4
	Někdy	5	6	11	38,5	46,2	84,6
11.	Pomoc dítěti s učením						
	Ano	2	1	3	15,4	7,7	23,1
	Někdy	4	6	10	30,8	46,2	76,9
12.	Pomoc dítěti s přípravou pomůcek						
	Ano	1	0	1	7,7	0	7,7
	Ne	1	2	3	7,7	15,4	23,1
	Někdy	4	5	9	30,8	38,5	69,2
13.	Je dítě DÚ stresované?						
	Ne	5	4	9	38,5	30,8	69,2
	Někdy	1	3	4	7,7	23,1	30,8
14.	Souhlasíte se zadáváním DÚ?						
	Ano - proč?	5	6	11	38,5	46,2	84,6
	<i>Procvičení znalostí</i>	3	4	7	23,1	30,8	53,8
	<i>Plnění povinností</i>	2	1	3	15,4	7,7	23,1
	<i>Jen krátké DÚ</i>	0	1	1	0,0	7,7	7,7
	Jak často?						
	<i>Každý den</i>	1	2	3	7,7	15,4	23,1
	<i>Dvakrát až třikrát týdně</i>	3	2	5	23,1	15,4	38,5
	<i>Nejméně třikrát týdně</i>	0	1	1	0	7,7	7,7
	<i>Podle názoru učitele</i>	1	1	2	7,7	7,7	15,4
	Ne - proč?	1	1	2	7,7	7,7	15,4
	<i>Pouze výjimečně</i>	0	1	1	0	7,7	7,7
	<i>Další práce pro rodiče</i>	1	0	1	7,7	0	7,7
15.	Kdo dětem nejvíce pomáhá se školou?						
	<i>Matka</i>	4	4	8	30,8	30,8	61,5
	<i>Oba rodiče</i>	1	3	4	7,7	23,1	30,8
	<i>Nikdo</i>	1	0	1	7,7	0	7,7

Vysvětlivky k tabulce: DÚ výše používám jako domácí úkol.

Příloha č. 14

Rozvodovost v České republice

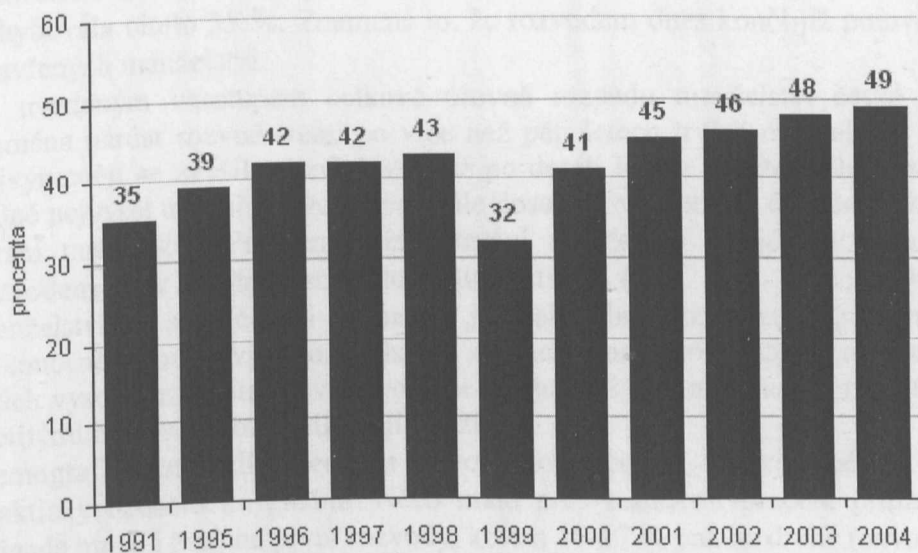
Rozvodovost (Český statistický úřad, 2005)

V roce 2004 dosáhl počet rozvodů druhého nejvyššího počtu v historii ČR: celkem bylo rozvedeno 33,1 tisíc manželství

Úroveň rozvodovosti se v loňském roce vyšplhala až na 49 % manželství končících rozvodem

Ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi patří Česká republika mezi země s nadprůměrnou intenzitou rozvodovosti

Úhrnná rozvodovost* v období 1991 – 2004 v %

*Úhrnná rozvodovost udává podíl manželství končících rozvodem (za předpokladu zachování intenzit rozvodovosti podle délky trvání manželství z daného roku po dalších zhruba třicet let).

Po novelizaci zákona o rodině, která vstoupila v platnost 1. 8. 1998 a v jejímž rámci se upravovaly i podmínky rozvodu, vykazuje intenzita rozvodovosti jednoznačný vzestupný trend, respektive se jedná o jeho pokračování z doby, která právní úpravě předcházela. V souvislosti se změnami zákona byl růst rozvodovosti na konci dvacátého století pouze dočasně přerušen.

Na rozdíl od většiny ostatních demografických procesů, které počátkem 90. let prodělaly mnohdy až bouřlivý vývoj, se intenzita rozvodovosti v České republice výrazněji neměnila až po roce 1989. Vlivem postupných úprav rozvodové legislativy ve směru liberalizace (např. zrušení principu viny při rozvodu novelou zákona o rodině č. 94/1963 Sb. či zrušení předběžného řízení o smíření manželů novelou platnou od roku od 1973), sekularizace společnosti, a tím také větší tolerance společnosti k rozvodům, nízkého sňatkového věku, častých sňatků „vynucených“ těhotenstvím partnerky aj., se úroveň rozvodovosti plynule zvyšovala již v průběhu minulých desetiletí.

Postupně také narůstal podíl povolených rozvodů ze všech ukončených řízení. Zatímco v roce 1991 bylo kladně vyřízeno 77 % všech žádostí o rozvod, v roce 2003 to bylo již o deset procent více. Zamítnutých návrhů je jen zanedbatelná část a jejich počet i podíl se snižuje. Stále méně často se výsledkem řízení stává usmíření manželů. Navrhovatelkami rozvodu jsou dlouhodobě ze dvou třetin ženy, příliš se nemění ani procento opakovaných rozvodů, kterých je u obou pohlaví přibližně jedna pětina.

V roce 2004, tedy pět let po úpravě zákona o rodině, bylo rozvedeno 33,1 tisíc manželství, o 236 více než v předchozím roce. Tento počet je druhým nejvyšším v historii České republiky (nejvíce v roce 1996). Návrhů na rozvod bylo loni projednáno 37,9 tisíce a výsledek „rozvod“ byl zaznamenán již u více než 87 % žádostí.

Úroveň rozvodovosti se v loňském roce vyšplhala až na 49 % manželství končících rozvodem (za předpokladu zachování intenzit rozvodovosti podle délky trvání manželství z roku 2004 po dalších zhruba třicet let), zatímco počátkem 90. let se pohybovala okolo 35 %. Znamená to, že rozvodem dnes končí již polovina z původně uzavřených manželství.

Za uvedeným vzestupem celkové úrovně rozpadu manželství české populace stál zejména nárůst rozvodovosti po více než pěti letech trvání manželství, přičemž zcela nejvýrazněji se zvýšila rozvodovost až po deseti letech manželského soužití. Nicméně úplně nejvyšší úroveň rozvodovost stále dosahuje ve třetím a čtvrtém dokončeném roce trvání manželství. Průměrná délka trvání manželství od jeho vzniku do ukončení rozvodem je v současnosti kolem dvanácti let (12,1 roku v roce 2004). Bezdětná manželství se s nejčastěji rozpadají již velmi brzy od sňatku (v prvním až třetím dokončeném roce trvání manželství), zatímco manželství s dětmi až o něco později a jejich vysoká intenzita rozvodovosti se udržuje až do doby, než se nezletilé děti stanou zletilými nebo se věku zletilosti již blíží.

Demografická statistika sleduje i rozvody podle pořadí, zde však během posledních let prakticky nedošlo ke změně. Něco málo přes osmdesát procent připadá stabilně (v případě mužů i žen) na první rozvody, kolem 16-17 % pak na druhé rozvody.

Zaznamenávají se i příčiny rozvratu manželství na straně muže a ženy. Zhruba v polovině případů dominuje u obou pohlaví „rozdílnost povah, názorů a zájmů“.

Vzhledem k již poměrně dlouhé době uplynulé od úpravy rozvodové legislativy lze považovat za jednu ze základních charakteristik demografického vývoje posledních let. Při hodnocení úrovně rozpadu soužití párů je třeba vzít v úvahu i úroveň rozpadu nemanželských soužití, která bude pravděpodobně ještě o něco vyšší. Za hlavní příčiny vysoké a zvyšující se rozvodovosti jsou obecně považovány ne příliš přísná legislativa (zejména, když se manželé dohodnou na vypořádání), sekularizace společnosti, tolerance k rozvodům, nízký věk při sňatku, sňatek „vynucený“ těhotenstvím partnerky aj. Od devadesátých let mladí lidé postupně oddalují vstup do manželství, stále častěji

také žijí s partnerem před sňatkem po určitou dobu nesezdaně, přesto však i svazky vzniklé v devadesátých letech vykazují vysokou intenzitu rozvodovosti.

Ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi patří Česká republika mezi země s nadprůměrnou intenzitou rozvodovosti. V současnosti mají nejvyšší rozvodovost skandinávské země Švédsko a Finsko, a také Belgie. Pro Švédsko je zároveň charakteristická nejnižší intenzita sňatečnosti a vysoký podíl dětí rodičů se mimo manželství. Toto chování je zde do určité míry ovlivněno systémem sociálních podpor. Výrazně podprůměrná úroveň rozvodovosti existuje v zemích se silnou náboženskou tradicí (Itálie, rovněž Španělsko a Řecko) a také v následnických zemích bývalé Jugoslávie. V případě rozdělení evropského kontinentu podle výše rozvodovosti tak spíše než rozdělení na západní a východní Evropu platí rozdělení na Evropu severní a jižní.